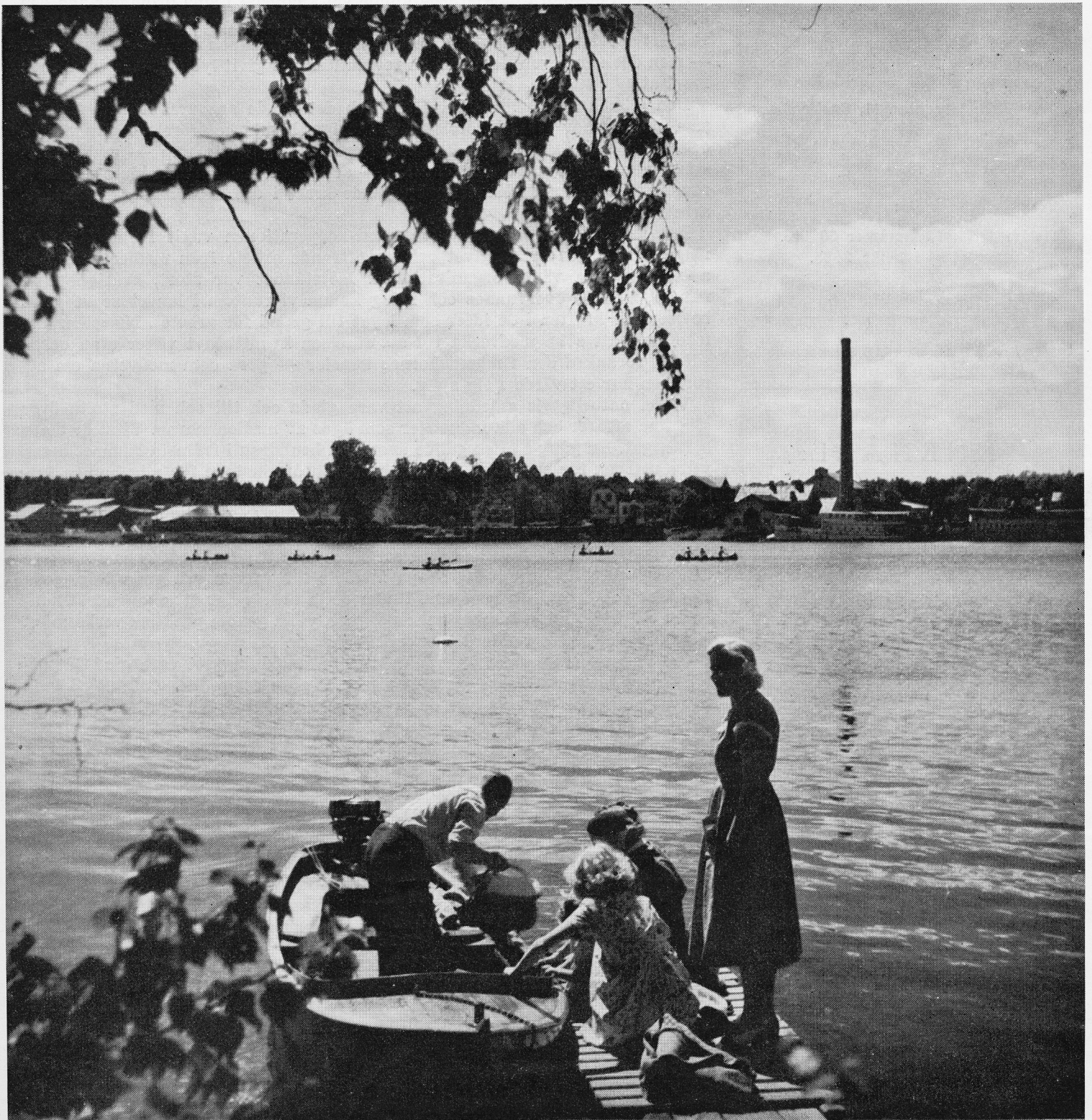

UTGIVEN AV
DISKUSSIONSCIRKELN
FORUM
I GUSTAVSBERG

GUSTAVSBERGAREN

ARG. 7 SEPTEMBER 1949 Nr 4—5

Utgivningsort och adress:

Gustavsberg

Redaktionskommitté:

Gunnar Andersson Gösta Dahlberg
(ansvarig utgivare) (redaktör)Harald Lindholm Georg Lundgren
Axel Öhlund

Fotos: Hilding Ohlson.

Expedition:

Grindstugatan 11, Gustavsberg
tel. G. 308

Postgiro: 27 51 73

Prenumerationspris:

Helår: 1: 75. Lösnummer 50 öre.
Till utlandet per helår 2: 65.

Annonpris: 20 öre pr mm.

E. Olofssons Boktryckeri AB, Stockholm 1949

INNEHÅLL:

	Sid.
KF 50 år	2
Forum: En avflyttad ser på Gustavsberg	3
En utfärd till Möja	4
Saltstänk från Farstaviken	5
Gustavsbergsflickor jag mött uti i världen	6
Personalfesten 1/9 1949	7
Konsumspalten	8
Smånytt från Gustavsbergs Fabriker	9
Fackföreningens 30-årsjubileum ..	10
Den tysta kvällen	11
Gamla arbetslag XVI	11
Från Pastorsämbetet	12
I förbifarten	13
Vi citera, Fritt Forum, Soliga Spalten	14
Fotbollen	15
Friska vattnet i klara källorna ..	16
Bara en hundvalp	17
Från Farstabadet	19
Singoalla	20
Ungdomens medborgardag	21
Från Folkparken	22
ABF	22
Grottafton	22
Resignation	24

Omslagsbild: Söndagsmorgon på Farstaviken.

KF 50 ÅR

Dagarna mellan jul och nyår brukar jag föra över en del minnesanteckningar från den gamla fickalmanackan till den nya. Sedan flera år tillbaka finns det en som ser ut så här:

1904 G. W. Dahl:

Försäljning	= 276.381
Inkomst	= 8.902
Löner	= 2.165
Resor m. m.	= 2.347
Övriga utgifter	= 444
Överskott	= 3.948

Siffrorna representera det årsresultat som Kooperativa Förbundets affärschef G. W. Dahl efter energiskt arbete lyckades uppnå år 1904, det första år som K.F. bedrev affärsverksamhet.

Dahl och de andra pionjärerna kunde väl knappast i sina drömmar ana den utveckling som skulle äga rum på dessa femtio år. När vi nu se bakåt urskilja vi klart att det skett en social revolution — stegvis och utan blodsutgjutelse — men dock en revolution. Och en revolution som givit lyckliga och bestående resultat.

Den allmänna och lika rösträtten och det ökade ansvaret utlöste krafter som gav upphov till folkrörelsernas Sverige. Nykterhetsrörelsen gav stadga och hjälp åt människorna. Fackföreningsrörelsen växte upp — under motstånd som endast stärkte livskraften — och utgör idag en icke blott stabiliserande faktor utan en klart uppbyggande kraft i det ekonomiska framstegsarbetet.

Parallellt med dessa har konsument-kooperationen vuxit fram. Från en ringa början genom hängivet och uppoffrande arbete från medlemmars och anställdas sida växte organisationen. Motståndet var stort, svårigheterna många, men de övervunnos och i dag kunna vi runtom i landet se de yttre bevisen för kraften i de idéer som legat till grund för arbetet. Nu gäller det icke bara att söka medverka till att rörelsen kvantitativt växer utan också till att förankra den i människornas känslor — göra dem medvetna om att rörelsen har ett värde i sig själv.

Vi ha naturligtvis anledning att vara glada och till och med stolta över alla fina affärer och alla industrier som ägas av medlemmarna. Visst är detta berättigat. En gång i tiden gällde även min beundran i främsta rummet dessa yttre uttryck för skapande verksamhet. Men åtminstone för mig har en förskjutning i värderingen skett — ju mer åren gått desto större har förskjutningen blivit. Främst sätter jag den på frivillig väg åvägabragta kontant-handeln, det frivilliga avståendet från en del av överskottet för vidare utbyggnad och det klart fattade ansvaret att bidra till att ge människorna ett rikare och värdigare liv genom att skapa intresse för vackra och goda ting, goda bostäder och ett rikare kulturliv. Under detta arbete har ett ekonomiskt kunnande grundlagts hos tusentals medborgare, vilka genom praktisk verksamhet under ansvar lärt sig förstå ekonomiska frågor.

Om vi som medlemmar i föreningarna ha anledning att vara glada åt utvecklingen ha vi dock som gustavsbergare en alldeles speciell anledning känna tillfredsställelse. Vi veta alla de svårigheter som förelägo när KF 1937 förvärvade Gustavsberg. Hade icke detta förvärv skett, hade väl fabriken fortsatt under andra former. Men den utveckling vi fått uppleva hade icke varit möjlig.

Det är ganska lätt att fyllas av tillfredsställelse och kanske även en viss stolthet när vi titta på Gustavsberg av idag. Men vi skall akta oss för att låta detta ta något väsentligt rum i våra tankar. Byggnader och maskiner äro bara ting. Kan inte arbetslokalerna fyllas av människor med sinnena i balans är det hela icke mycket värt. Att skapa denna atmosfär är svårare än att bygga hus och maskiner. Den kan bara byggas på att människorna vilja varandra väl, att alla vilja hjälpa till och att alla finna sin största glädje i att hjälpa. Det finns inga genvägar till det målet. Det är därför det är så svårt att nå — men också så roligt att sträva efter. Världigast fira vi nog 50-års jubiléet, om vi starta varje morgon på nytt med den fasta föresatsen att söka göra vårt bästa i det dagliga arbetet. Gör vi det, då komma vi att så småningom bli i tillfälle att infria alla de förhoppningar som ställts på oss.

Hjalmar Olson.

En avflyttad ser på Gustavsberg

Från alla håll i Sveriges land kommer folk till Gustavsberg. Människor, som stannar för några dagar, och människor, som bosätter sig för livet. De flesta lämnar intryck från sina hemorter. Och vanligast är, att de skryter litet därom och förringar vårt lilla porslinsamhälle. Vi äldre gustavsbergare tar väl vanligen detta med jämnmot och har överseende med ett sådant mänskligt drag.

Då och då händer det även, att en inföding lossar sina bopålar i Gustavsberg och ger sig ut i världen. Han kanske då ser på sin gamla hemort med andra ögon än tidigare, han kanske jämför med de nya förhållandena och kanske skryter litet med Gustavsberg. Den gustavsbergare, som skriver dessa rader och som har flyttat från bruket, har jämfört den nya orten med den gamla och har även, det ska erkännas, skrutit något om Gustavsberg för ortsbefolkningen på den nya platsen.

Det första man lägger märke till, när man kommer till en ny plats, är självfallet naturen och bebyggelsen. I sommartid är väl naturen vacker var helst man kommer i vårt land, men jag undrar, om inte naturen i Gustavsberg och omgivningarna där är skönare än på de flesta andra platser. Den är inte storslagen och inte imponerande utan allt verkar snarare smått och trångt, om man kommer från fastlandet och har sett de vida slätterna, de stora skogarna och de höga bergen. Men skönheten ligger i naturens omväxlande karaktär. Där går insjöar och ängar, skogar och åkrar och vikar in i varandra, och i samhället sprider de välvärdade trädgårdarna en ymnig grönska och lummighet.

Något som man kan vara tacksam för, är att denna natur står öppen för alla gustavsbergare, och likaså för andra människor. Det är något ovanligt särskilt i kom-

munerna här omkring Stockholm, att det finns så mycket fri natur som i Gustavsberg. Man ryser faktiskt vid tanken på att Gustavsberg vid Odelbergarnas fränfalle övergått i andra privata händer, som kanske pressat ut det mesta möjliga i pengar av naturen genom uppstyckningar och tomtförsäljningar. Det hade betytt en natur behängd med taggtrådar och andra trådar, med staket och med skyltar om privata områden. Folk som ej ägt sjötomt skulle då troligen förgäves sökt sig en strandkant att kunna bada vid.

Nyligen har jag hört kritik över att det nya egnahemsområdet lagts för långt bort från någon sjö, Farstaviken har väl avsetts i det fallet. Nej, egnahemsområdet ligger bra placerat där vid Lugnet. När nu samhället växer ut, så låt åtminstone sjöstränderna och dess närmaste omgivningarna förbli oberörda av bebyggelsen i största möjliga utsträckning. De utgör en ovärderlig tillgång för samhällets invånare.

Tack vare att Gustavsberg till övervägande delen undgått den privata exploateringen av mark, befinner sig kommunen i en mycket gynnsam ställning gentemot övriga kommuner runt omkring Stockholm i frågor, som rör de bofasta människorna intimt. Badfrågan har redan nämnts. I den kommun, som jag för närvarande bor i, och där förhållandena är typiska för de flesta förortskommuner, kan den fasta befolkningen knappast komma ned till stranden, därför att stockholmarna ha sina tomter och sommarstugor där. Kommunen, som ligger ett par mil norr om Gustavsberg, är skärgårdskommun och rymmer åtskilliga km strand. Vidare råder nästan kaotiska förhållanden vad beträffar vatten och avlopp till fastigheterna. De enskilda tomtförsäljarna har inte haft något intresse av att ordna dessa frågor för de kommande egnahemsbebyggarna och sommarstugebyggarna. Dessa har fått gräva eller borra brunnar på sina tomter. De har fått leda ut avloppsledningarna på tomterna och låtit avfallet rinna ut i jorden. På så vis har stuga efter stuga växt upp och slask, w.c.-spill och annat avfall har runnit från stugorna och förgiftat jorden och ödelagt vattnet i brunnarna. Sådana förhållanden råder i många av Stockholms förorter. Och nu får

kommunerna ta verkliga krafttag för att försöka rätta till dessa olägenheter. Oerhörda summor pengar går åt för dessa arbeten. Dessa kostnader och dessa olägenheter besparas gustavsbergarna tack vare att samhället från början byggts ut efter genomtänkta planer.

Denna i stort planerade bebyggelsen i Gustavsberg skänker även samhället ett mera ordnat utseende, som på mig gör ett vackrare intryck, än vad tomtbebyggelsen i många andra kommuner här kring Stockholm gör. Där verkar husen mer ditkastade lite hur som helst. En stuga ser ut på ett vis, och en annan intilliggande på ett annat vis. Det hela bryter sönder naturen och blir till ett gytter.

Även om den bebyggelse, som tillkom före 1937, inte kan mäta sig med den nyare bebyggelsen i Gustavsberg, så skäms den ändå inte för sig vid sidan av det nya. Och i jämförelse med arbetarbarackerna i många andra bruk stod de på en bra mycket högre standard även före upprustningarna efter KF:s övertagande. Vi gustavsbergare hade vant oss vid dessa bostadstyper och trivdes med de flesta av dem, när vi med spänd nyfikenhet betraktade hur de första KF-bostäderna växte fram. Färdiga blev dessa "kaninlådor" i "Epadalen" en chock för oss. Men det är betecknande, att "Epadalen" och hånet har försvunnit från gustavsbergarnas läppar, och istället betraktar vi i dag Höjdhagen med aktning. Det beror väl inte bara därpå, att vi vant oss vid denna nya stil, utan kanske mer därpå, att Höjdhagsområdet fått ett annat och trevligare utseende, sedan trädgårdarna vuxit fram och bäddat in stugorna i naturens sköte.

De senare tillkomna bostadsområdena har inte stött oss på samma sätt. Gustavsbergarna i allmänhet gillar dem säkert. För min egen del håller jag på Grindstugårde med sina radhuslängor som det vackraste och mest lyckade bostadsområdet i Gustavsberg. Husens färger, linjer och former och stabila utförande ger ett harmoniskt intryck.

Att en vacker bostadsbebyggelse betyder mycket för människorna i ett samhälle är obestridligt. Att bostäderna är goda att bo i betyder dock säkerligen än mer. Och inte minst viktigt är det att bostä-

En utfärd till Möja 1949

Söndagen den 17 juli anordnade Värmdö Skeppslags Fornminnesförening och Tidningen Gustavsbergaren gemensamt en utfärd till Möja för att bese därvarande hembygdsmuseum och kyrka.

Färden, i vilken 25 värmdöbor och gustavsbergare deltog, anträdde på morgonen med buss till Sollentuna, varifrån vi fortsatte med ångfartyget Kanholmen till Bergs brygga på Möja. Där möttes vi av nämndemannen J. K. Sjöberg, Möjas allt i allo, och kyrkovärden Joel Sjöblom. Först promenerade vi till den närbelägna kaffestugan, en liten, mycket hemtrevligt inredd ryggåsstuga. Här hade genom nämndeman Sjöbergs försorg dukats två festligt smyckade

derna inte kostar mer, än att människorna har råd att bo i dem utan att behöva offra alltför stor del av inkomsten för detta ändamål. Jag tror att man i Gustavsberg har lyckats förena de här nämnda tre egenskaperna ganska väl. Men det är självklart att det måste stöta på svårigheter att förena allt detta. Svårast är det väl att få goda bostäder och vackra byggnader att gå ihop med billiga bostäder. Nu görs det ju dock en del från statens sida för att åtminstone barnfamiljer skall få hjälp att bo bra. Och glädjande nog har KF börjat intressera sig för byggnadsmaterialbranschen, varför man får hoppas att detta skall resultera i lägre priser på byggnadsmaterial, som i sin tur skall återverka på hyrorna.

Även andra svårigheter uppstår. Från Mariaplan får man ett fall, där byggherrarnas vilja att få fram en vacker inramning av hyreshusen stöter sig med barnfamiljernas intressen. Den stora gräsmattan mellan husen får barnen inte beträda och följden därav blir att många av barnen tvingas hålla till på vägarna och leka, vilket är mindre lämpligt och ganska oroande för föräldrarna. Men hur skall frågan lösas — skall skönheten eller det praktiska i det här fallet sättas först?

Bättre bostäder gör bättre människor. Den gamla trångboddheten och dåliga bostadskvaliteten var god jordmån till liknöjdhet, slöhet och orenlighet, medan de nya goda och rymliga bostäderna rycker upp människorna andligt, och får dem att känna människovärdet.

Yngve Nyström.

långbord med härligt kaffedopp. Vid kaffet hälsade oss Sjöberg välkommen till Möja och underhöll oss sedan med minnen från sin ungdom, då han som skeppstimmerman seglade på långfartsskutorna. Han talade även om Möjabornas arbeten med fiske, jordgubbsodling m.m. Efter det trevliga kafferepet gingo vi till det lilla hembygdsmuseet, komminister E. B. Gustafssons skapel-se.

Komminister Gustafsson kom till Möja 1888 och tjänade där ända till sin död 1926. Hans samlarvurm var hos honom medfödd och tog sig många uttryck säger en hans minnestecknare.

De båda stugorna, som inrymmer Komminister Gustafssons samlingar.

Först intresserade han sig för sådant, som varit i hans släkts ägo, men sedan började han även samla gamla kulturföremål från Möja och närliggande skärgård. Hans museala intresse fångades i första hand av föremål, som tillhört det gamla kapellet och som hade skingrats åt alla håll. Han lyckades samla ihop mycket och ordnade upp i övre tornkammaren i kyrkan ett litet museum av kyrkliga inredningsföremål, bl. a. en gammal predikstol från 1769, några bänkdörrar, det gamla handsmidda dörrlåset till kyrkan, även en del ritningar m.m. Allt var mycket illa medfaret.

Snart började han även samla gamla föremål ute i bygden. Det var väl knappast någon auktion i skärgården där han ej var med och mycket, som därvid ansågs som skräp och värdelöst, det intresserade honom.

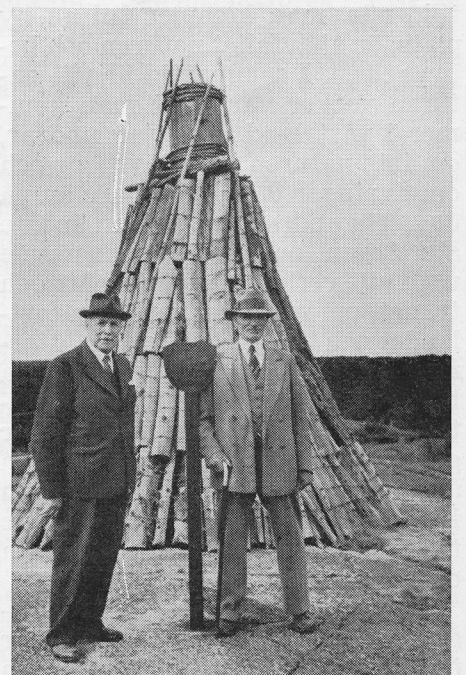
Så småningom började prästgården bli överfylld av hans samlingar. År 1917 befann han sig uppe i Storlien för hälsans vårdande. Han kom där att få se några s. k. hemgårdar och började då tänka på att få till stånd något liknande hemma i Möja. Vid en auktion 1923 såldes en gammal lägenhet med en mer än 100-årig stuga i Bergs by kallad Höjden, nära intill Kyrkviken. Gustafsson passade på och ropade in stugan och började flytta dit sina samlingar. Med församlingsbornas hjälp inköptes ännu en gammal stuga i Löka by och flyttades till Berg intill den förra. Båda stugorna blevo snart fyllda av samlingarna.

Möja kyrka.

Tyvärr hava Möjaborna ej vårdat arvet. Stugorna hava fått förfalla, och de samlade föremålen hava delvis blivit skingrade. Det är att hoppas, att Möjaborna, innan det blir för sent, på allvar taga itu med reparation av stugorna och uppordnande av samlingarna.

Härifrån gingo vi den korta vägen runt kyrkviken förbi den nyanlagda, uppmuddrade fiskehamnen med sina bryggor och slip upp till kyrkan. Här mötte komminister Herbert Lindström, som visade oss kyrkan med Gustafssons lilla museum i tornkammaren. Möja har sedan början av 1600-talet haft kapell, vilket revs 1768, då den nuvarande kyrkan uppfördes av timmer och

Författaren jämte nämndeman Sjöberg vid vårdkasen.

Jubiléet

Kommittén för Personalfesten hade förutsett alla detaljer och bl. a. vidtalat en referent att till Gustavsbergaren skriva ned sina intryck. I pressläggningssögonblicket anlände nedanstående stänk från vår utsedde medarbetare u. p. a.

Med anledning av KF:s 50-årsjubileum hade fabriken inbjudit alla sina anställda till en personalfest i Blå Hallen i Stockholms Stadshus torsdagen den 1 september.

Det hade givetvis varit en ur organisationssynpunkt mycket besvärlig sak för arrangörerna att ordna en tillställning för så många personer, men det var nog inte bara den härtill utsedda kommittén, som hade problem att brottas med.

var då utvändigt rödmålad. Kyrkan har genom flera restaureringar förändrats rätt avsevärt, särskilt till det yttre. 1839—1840 brädslogos väggarna, och på västra gaveln tillbyggdes ett timrat vapenhus, som utgör det nuvarande tornets nedre del. År 1885 fick kyrkan sin nuvarande tornspira och väggarna försågs med pärlspånt och ytterpanel.

Invändigt restaurerades kyrkan 1924 under ledning av arkitekten Hedmark och fick då den vårdade och mycket trivsamma interiör den nu har. Man kan nästan säga att man känner hemtrevnad här, om nu ett sådant uttryck kan användas om en kyrka. Komminister Lindström visade oss kyrkans inventarier, de vackra ljuskronorna, tavlor och porträtt och ett votivskepp, som är en kopia, vilken en Möjabo utfört efter originalet, som nu finnes i Nordiska Museet. Nuvarande altartavlan, som framställer Kristus på korset är från 1700-talet. Det gamla altarskåpet, ett nordtyskt arbete från slutet av 1400-talet, finnes förvarat på Statens Historiska museum. Det anses för mycket värdefullt. Möjaborna hava flera gånger gjort framställning att få det tillbaka, men detta har ej lyckats. I sakristian fingo vi se kyrkans nattvardskalk med tillhörande patén, gjorda 1710, två vinkannor av tenn, en åttkantig tennflaska med skruvlock till förvaring av nattvardsvin, kyrkans brudkrona av förgyllt silver och

För min egen del t. ex. var det rätt så svårt att övertyga min lagvigda om att det måste anses odemokratiskt och mindre passande att hon gick och köpte sej en ny klänning till evenemanget. Inte heller var det lätt att få henne att inse att en restitution av cirka 50 kronor av hushållspengarna för månaden kunde anses skälig med tanke på den förtäring vi skulle bli bjudna på. Men nu till saken.

Festligheterna inleddes med konsert av Blåsorkestern och sedan började trakteringen. Det var lax och rysk kaviar och helrökt häst samt thé. Härunder förekom även allsång, men den brydde jag mej inte om. Min mamma lärde mej redan som barn att man inte ska sjunga när man äter, och för övrigt tycker jag att män ska passa på att äta mycket när man blir bjuden och medan maten finns på bordet.

Sedan blev det tal. Jag hörde inte vad dom sa, men det var säkert mycket vackert och anslående. Det brukar det alltid vara.

Prisutdelningen var nästa programpunkt. Jag hade med avsikt

den vackra mässhaken, gjord av vacker silkessammet från slutet av 1400-talet och med broderier från 1700-talet.

Efter det givande besöket inne i kyrkan samlades vi på kyrkogården vid komminister Gustafssons grav varefter vi framförde vårt tack till komminister Lindström. Sedan gingo en del av oss upp till värdkasen på berget mellan Berg och Löka. Värdkasen uppfördes av landstormen under första världskriget 1914. För att bevara värdkasen har en förening bildats, som kallar sig Värdkasens vänner. Denna förening har invid värdkasen rest ett minnesmärke med inskription fästad vid en järnstång i berget.

När vi sågo detta minnesmärke, var det nog fler av oss, som tänkte på Möja hembygdsmuseum och att det var önskvärt att en förening bildades med syfte att restaurera och bevara detta.

Efter en liten påhälsning i kaffestugan och efter förtärandet av våra medhavda matsäckar var det tid att vandra ned till Bergs brygga för att med båten anträda hemfärden, som åter gick över Sollenkroka till bussarna och så var snart den lilla utfärden ett minne blott. Jag vill hoppas att det hos deltagarna blev ett så trevligt och angenämt sådant, att vi kunna tänka på att göra en ny utflykt nästa sommar.

Norrnäs i september 1949.

Gunnar Wahlberg.

placerat mej i bortre ändan av salen, för när man ska hämta pris så ska man sitta långt ifrån prisbordet, för då hinner alla att se en på fram- och återvägen. Det var pris för skjutning, som vanns av någon avdelning, som hade uppnått det utmärkta resultatet av flera hundra poäng. Sedan var det några fotbollsspelare som fick priser, och sedan kom kvällens clou. Det var när jag under folkmassans beundrande sus fick gå fram och bli lagerkransad och få ett askfat i grönoxid för mina insatser som linjeman vid matchen mellan Slamhuset och Hamnarbetarna. Intet öga var torrt i salongen.

Därefter utdelades medalj för lång och trogen tjänst till alla som varit anställda i företagets tjänst mera än 3 veckor, semestern inberäknad, och s. k. gratisfikationer på 1.000 kronor per tjänsteår till alla anställda.

Förfriskningarna i den därpå följande pausen bestod i att fönstren öppnades varjämte läppsnus kringbjöds. Gösta Dahlberg dansade folkdanser och lekte ringleksaker alldeles ensam, och sedan, mina damer och herrar, sedan var det dags för fröjden. Vilka skapliga brajdar det fanns! Jag törs inte tänka på't ens.

Kvällens största behållning var i alla fall när vår höge chef gav en uppvisning i sambadansandets ädla konst.

Nu är allt ett minne blott, och vardagens slit och grå enahanda har lägrat sig över våra sinnen, men aldrig skall jag glömma denna minnesvärda afton.

Carl-Artur.

P. S.

Ovanstående skrev jag givetvis före festen, med tanke på tidningens tidiga pressläggning och den väntade trakteringen. Därefter hade jag oturen att slumra till på sofflocket, varför jag tyvärr gick miste om evenemanget. Det är ju därför tänkbart att förloppet i några oväsentliga detaljer inte överensstämmer med referatet, men jag är minsann inte den som tar tillbaka det jag redan har skrivit

D. S.

Anm.: Protest! Referenten har glömt att recensera Spexet och att klargöra för en undrande menighet vem det var, som spelade Lappen!

Ombrytaren.

*Kapten Nils L. Säfström, som här-
ovan syns i amerikansk marinuni-
form 1918, skriver oss från Lakeport
i Californien och berättar om*

Gustavsbergs- och Värmdö- flickor jag mött ute i världen

År 1903 kom jag till Zansibar, en ö på Östafrikas kust. Zansibar är ett sultanat under en negersultan. På lördagskvällen gingo jag och en norsk kamrat i land för att se på staden och ön. När vinden blåser ut till fartygen från land kan man känna blommornas doft 10 engelska mil ut på havet. Det är den starka doften av nejlikor, som odlas på ön och som fyller nästan hela världens behov. Det blåste upp en hurikan och det regnade, som om himlens portar hade öppnats. Vi kunde ej komma ombord på vårt fartyg utan måste stanna i stan över natten. Sultans palats var omgivet av en av de finaste tropiska trädgårdarna i världen. Plåttaket på palatset blåste under nattens hårda vind bort, så haremsdamerna hade fått ett fint bad. De bodde alla i övre våningen. På söndagsmorgonen, när vi skulle gå ombord igen gjorde vi först en avstickare för att titta på den fina trädgården. Ju längre in vi kom ju fler fina haremsdamer mötte vi. Det var väl ett 125-tal, alla från Europa och Ryssland. Rätt som vi gick där och tittade hördes från en berså: "Kom hit sjömän och tala med oss". Det var en svenska och två danska flickor. När vi

hade språkat en stund utbrister den svenska flickan: "Är det inte du Nisse som var på Gustavsberg IV:an när jag var där?" "Jo visst är det Nisse och är det du Stina?" Vi hade mycket att språka om, men besöket fick ett brått slut, då vaktmästaren, enucken, en 6 fot lång neger kom och motade ut oss. År 1910 mötte jag Stina igen på en gata i Seattle "Wach", men nu i sällskap med sin äkta man och två små rara barn. Världen är både stor och liten.

År 1907 i Seattle letade jag efter min faster som skulle vara där. Jag kom in i ett hus och frågade efter henne. Frun, som öppnade för mig ryckte till, och tittade så förvånad på mig. Innan jag hann säga något sa hon: "Var i herrans namn kommer du ifrån, Nisse på 2:an?" "Jo", sa jag, "från Australien." "Kom in, vi skulle just till att äta nu." "Tackar", sa jag, "hur mår den lilla fiskaränkan nu för tiden?" Bara bra förstås. Så presenterade hon mig för de andra gästerna och som hon ej visste vad jag hette mera än Nisse, blev jag också presenterad för min faster, som aldrig sett mig och ej visste att jag lämnat mitt hemland. Till slut talade jag om för henne vem jag var. Fiskaränkan var en fru Anderson från Hasseludden på Värmdön. Hon fiskade strömming själv sedan hennes man dött, och som jag på den tiden var anställd på en Waxholmsbåt hjälpte jag henne ofta med strömmingslådorna. Hon hade med sina två små pojkar utflyttat till U.S.A. En glad och trevlig fiskarflicka.

År 1918 tjänstgjorde jag som löjtnant i amerikanska flottan. Över jul och nyår var jag på tjänstens vägnar i Paris. Där träffade jag en svensk ingenjör vid namn Bergström och blev av honom bjuden på middag på svenska klubben. Under middagen kom flickor in och dansade och sjöng och roade gästerna, en av dem kom fram till vårt bord, för hon kände herr Bergström. När hon sjöng tittade hon så fundersamt på mig och när hon slutat sin sång sa hon: "Hör du Nisse vad gör du här?" Hon var Värmdöflicka och kände mig från Gustavsberg och Vaxholmsbåtarna. Under helgen visade hon mig Paris så som alla besökande borde se den staden. Ja det var Anna. Flickan från slätterna som kunde dansa hela nätterna.

I San Francisco 1917 var det dans anordnad för flottans officerare och som jag var i hamn gick jag dit. En av damerna, som var med i kommittén, gjorde mig bekant med en av de andra och som hon såg svensk ut och hette Svea Selåker så sa jag till henne: "Är du från Sundsvall och heter din mamma Anna?" "Jo, men hur vet du det?" "Jo du är min kusin!" Så gick det till när

jag träffade min kusin som ännu är kvar här ute.

År 1924 var jag i Surabaja på Java med last från Australien. På kvällen satt jag och en annan kapten på en av stadens restauranger på middag. Under kvällens lopp blevo vi bekanta med ägaren och hans fru. Hon var svenska och han f. d. holländsk officer. Hon började tala svenska med mig och då frågade jag var hon var född i Sverige. "Det kan nog inte kapten gissa — jag är född på Värmdön". Då tittade jag lite närmare på henne och sa: "Då bodde du nära Stenslättan och heter Anna?" "Ja men hur vet du det?" "Jo jag har ännu kvar det kort jag fick av dig när du gick och läste för prästen."

Så möttes långt nere i tropikerna, gamla vänner hemmahörande på den sköna Värmdön.

År 1922 var jag iland i Portland Oregon. Där besökte jag en svensk dans och blev bekant med en Morakulla som talade om att hon arbetat i Farsta trädgård och var bekant med min moder. Nu var hon gift med en svensk byggmästare. Hon var glad och trevlig som ni vet att alla kullor är.

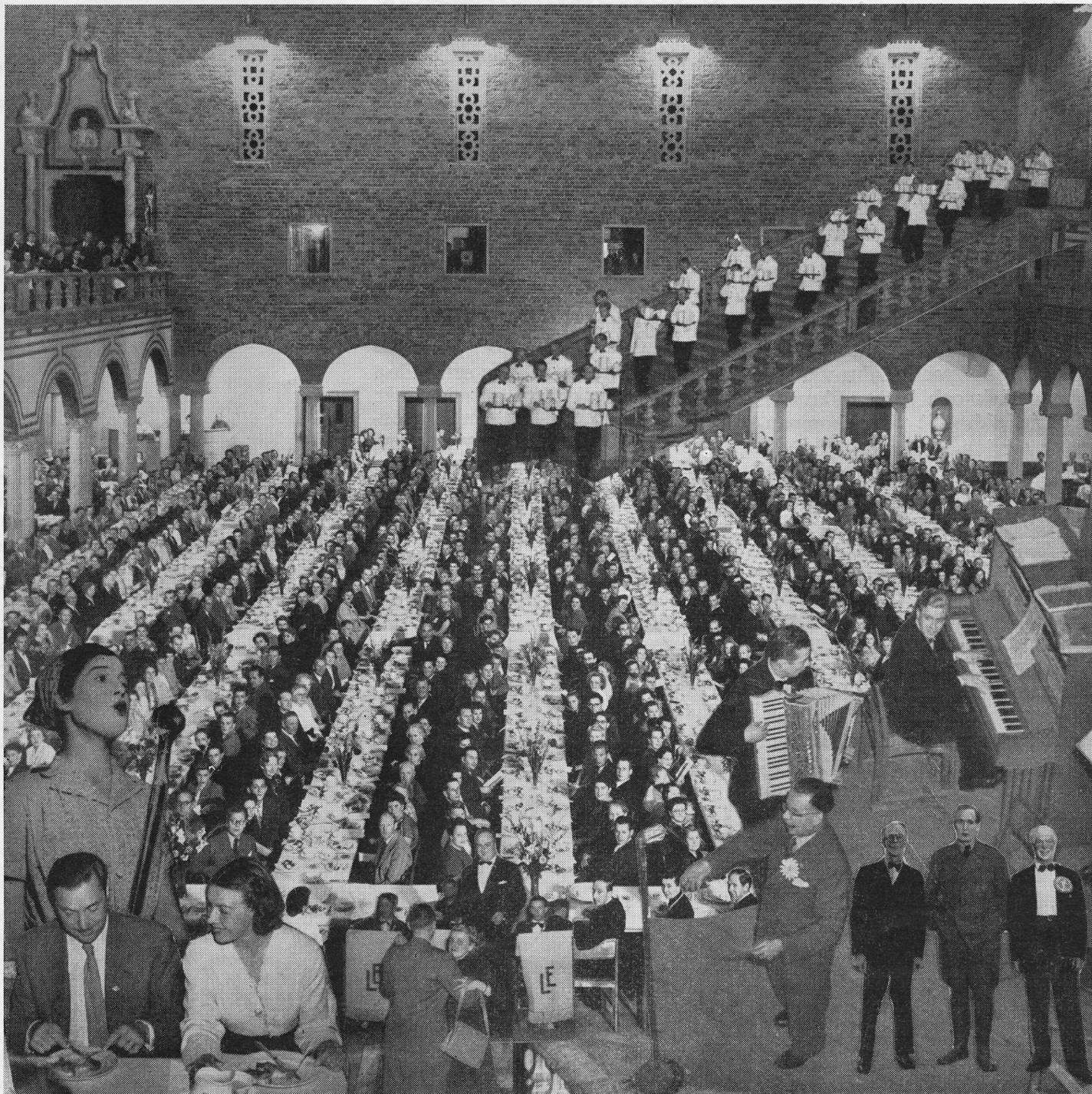
I San Francisco träffade jag Elsa Rankin, född Rydén, som var från Gustavsberg, där hennes far var målarmästare. Vi hade ju aldrig sett varann förut men blev bekanta genom min syster Agnes. Hon är svägerska till min skolkamrat, Oscar Vadström.

Jag var ute på semesterresa i en av Californiens vackra dalar år 1934 och mötte då i staden Turlock en av mina skolkamrater Maria Johanson från Gustavsberg. Hon var änka då, men hade de mycket bra. Vi hade ju mycket gamla minnen att tala om efter att ej ha sett varandra på 30 år. I Seattle var jag 1910 och där blev jag en dag bjuden på middag av en sjökamrat, som bodde hos en finsk familj Johansson när han var iland. Under middagens lopp talade fru Johansson om att hon var född i Sverige på Gustavsberg men att hennes föräldrar flyttat till Finland när hon var liten. De arbetade vid Arabia porslinsfabrik. "Ja då kan jag hälsa från dina föräldrar sa jag för jag talade vid dem när jag var till Arabia 1905, för dom var bekanta med mina släktingar där."

Ja dessa och många fler Gustavsbergare och Värmdöbor och bekanta har jag mött under mina färder i främmande länder, så det ser ut som man inte skulle kunna gömma sig någonstans. Alltid är det någon som känner en, och det är roligt att träffa vänner och bekanta.

Nils L. Säfström.

Personalfesten 1949

Den 1 september 1949 blev en minnesrik dag för de anställda vid Gustavsbergs fabriker. Med anledning av KF:s 50-års jubileum hade påbjudits att fest skulle anordnas, och företagsnämnden uppdrog åt en tremannakommitté att sköta arrangemangen. Och att de lyckades vittnar alla belåtna deltagares beröm efter den pampiga festen.

Björknäsbolaget fick släppa till alla lediga bussar att frakta halva Gustavsberg till Stadshuset i Stockholm och Rune Löf såg till att alla kom iväg och att ingen

blev kvar efter festens slut. I Blå Hallen konserterade fabriken klämmiga orkester medan deltagarna samlades vid de dukade långborden. Det var en ståtlig syn att från läktaren beskåda denna samling glada gustavsbergare. Artur Teglund hälsade välkommen och så kom en kavalkad av servitörer i vita rockar i procession med thet, hälsad av en spontan applåd. Sedan den första smörgåsen med lax avsmakats och KF:s märke fästs på uppslaget lockade Gösta Dahlberg den tusenhövdade skaran

till allsång i för dagen skrivna bordsvisor. Prisutdelning för korpens skytte och fotboll avverkades snabbt, varvid Slamhusets jumbogubbar fick de mesta applåderna och de finaste priserna — WC-stolar i miniatyr. Hjalmar Olson högtidstalade (framför en miserabel mikrofon) och underströk samverkans betydelse och hur viljan att tjäna byggt upp den organisation vi hyllade med vår fest. Efter mera allsång, med glitter och stänk ifrån Östersjövåg, framträdde fackföreningens ordförande Axel

Öhlund och tolkade de närvarandes tack för den trivsamma festen och för den allmänna sanering som på alla fronter gjorts på Gustavsberg under de senaste tio åren. Så släcktes ljuset och strålkastarna riktades mot spexet "Se Gustavsberg", där Scenstudion säkert och roligt vitsade i dialoger och kupletter om välkända män och företeelser i Gustavsberg. Kuplettförfattarna Dahlberg och Lindberg hade funnit pigga melodier och texter för guiden Norman, lantbrukaren M. Olsson, hopp-i-landkallen Apelqvist, korpfootballsspelaren Möller och husmodern Gunvor Sander och lagom svada för killarna Landis och Malm vid Ekvallens räck och Konsumkunden Aina Lindahl. Allt väl ackompanjerat av trion Fröberg—Rosén—Pettersson och av Lappen i folkparksmössa, frambärande Arvid Bergströms kulissatrappor. Det fyndiga slutet med Hilding Ohlson som portvakten med order att ej släppa någon in senterades livligt och med taktfasta applåder belönades spexet i avslutningskupletten. Blommor till författarna och aktörerna överlämnades. Och så kom dansen till Lulle Ellbojs orkester. De, som skulle vänt hem kl. 1/2 11 trivdes så bra att kommitterade i hast fick ordna upp ny turlista.

Lulle Ellbojs elva man brasade på med fox och rumba. I en paus ordnade Dahlberg promenad och lurade gamla och unga att härja runt i Hockey-Cockey. Så blev det också en och annan gammal vals och hambo. Och dess emellan intogs förfriskningar. Klockan 12 tonade sista valsen och snart rullade bussarna åter mot Gustavsberg och en ny arbetsdag. Trötta men belättna efter alla tidens kamratliga samvaro uttryckte många den önskingen: "En sådan fest borde vi ha en gång om året!"

H—n.

Detta nummer av Gustavsbergaren representerar augusti och september och utgör alltså nr 4—5 sammanslagna. Nästa tidning utkommer till Jul. Bidrag och annonser senast den 10 nov.!

Red.

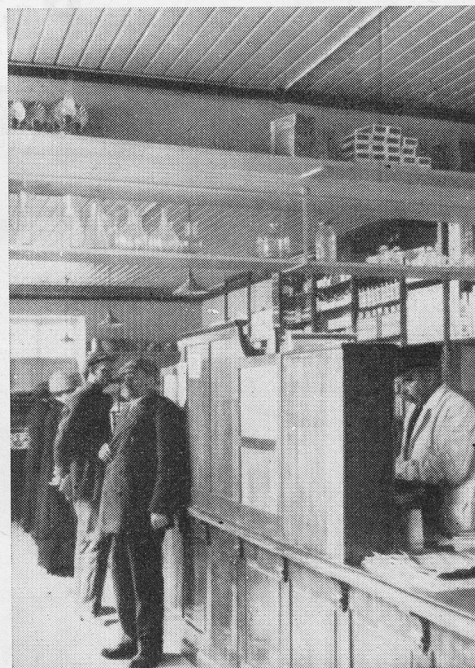
Konsumspalten

På lördagskvällen den 24 sept. var en festlighet anordnad å Herrgård vid Björknäs för de anställda vid Gustavsbergs Konsumtionsförening. Förutom personalen deltog styrelse, revisorer och medlemsråd och distriktets revisor Joel Persson och konsulent Gerhard Sanermark. Även fruarna hade inbjudits.

Föreningens styrelse hade funnit det lämpligt att på detta sätt högtidlighålla K. F:s jubileum och ett lokalt märkesår. Styrelsens ordf., Harry Pettersson, erinrade i sitt hälsningstal om att det i år är 30 år sedan konsumtionsföreningen bildades. Tal. gav en återblick över verksamheten under de gångna åren och erinrade om att i återbäring till medlemmarna t.o.m. 1948 utbetalats 1.998.000.

Ett tack riktades till personalen och affärschefen Joel Pettersson, som sedan 1922 varit föreningens föreståndare.

Revisor Persson framförde en hälsning från Kooperativa Förbundet och ett tack från de inbjudna.

Som ett apropå till Konsums jubileum kan vi visa en bild av föregångaren "Bolagsbo'n" omkring 1918.

Bakom disken synes A. G. Andersson och framför poserar Fredrik Hultman.

Efter den lekamliga förplägnaden följde ett underhållningsprogram med dans. Sammankomsten blev lyckad.

G—n

Konsum Gustavsberg 1919 — 1949

Dagen före nyårsafton år 1919 började föreningen sin verksamhet.

Till och med för år 1948 har till medlemmarna i återbäring på köpta varor och i ränta å inbetalda insatser utbetalats

Säger: En miljon-
niohundra nittiosjutusen-
sexhundra tio kronor
Skriver: /1.997.610/. kronor

Smánytt från Gustavsbergs fabriker

Wilhelm Käge, som under 32 år varit själen i utformningen av Gustavsbergs porslin och keramik, kommer nu helt att ägna sig åt fri keramisk produktion och har överlämnat ledningen av den konstnärliga avdelningen till Stig Lindberg.

AFA, vilket om man så vill kan uttydas "Allt för alla", blir beteckningen på den allmänna fabriksavdelning, som organiserats för fabriker fr. o. m. den 1 oktober. Artur Teglund blir chef för den nya avdelningen, som har sina lokaler i f. d. modellverkstaden i sydöstra delen av Sanitetsfabriken. *AFA* kommer att handlägga arbetsstudier, lönefrågor och förhandlingar, personalrekrytering, och -registrering och personaltjänst, säkerhetstjänst, brandskydd o. sjukskötersketjänst, serviceverkstädernas arbeten, transporter m.m. Bostadsärenden kommer i huvudsak att ligga på Ekonomiavdelningen. Härigenom komma fabrikscheferna att avlastas uppgifter, som inte direkt beröra produktionen. Till chef för *TPF* har utsetts Bertil Dahllöf. Personalkonsulenten och arbetsstudiemännen flyttar över till den nya avdelningen.

Arbetsledningens psykologi har varit ämnet för en föreläsningsserie av Dr N. A. Liljedahl för arbetsledarna vid företaget. *SAF*'s avd. arbetar målmedvetet på sina medlemmars förkovran och att få arbetslivets frågor under debatt. Under hösten kommer man också att ordna en diskussion om hithörande problem, varvid representanter från företagsledning och arbetarna kommer att inbjudas.

Tjänstemännen, *SIF* avd. 74, hade sammanträde på Strandvik den 27 sept., då personalchefen vid *KF* S. Stalin redogjorde för *KF*'s affärsorganisation. Efter kaffet ordnades diskussion kring ämnet "Kooperationen-Tjänstemännen".

Träslöjdskurserna i slöjdskolan å Tretton startade med full besättning den 27 sept. under ledning av Ture Pehrson. Minderåriga slipper kursavgiften och slöjdmaterialet tillhandahålls till självkostnadspris.

KF's styrelse har beslutat föreslå personalen att inom *KF* använda tilltalsordet herr, fru eller fröken i stället för titel. Då vi förmoda att ingen har något att invända, få vi väl räkna med att styrelsens förslag tillämpas. Ref. tycker för sin del att Du är ändå bättre!

Den nya arbetarskyddslagen

Från den 1 juli i år trädde den nya lagen om arbetarskydd i kraft. Ett med tiden ökat krav på vidgade åtgärder till

Kooperativa DM i orientering gick söndagen den 18 september nordväst Södertälje. Gustavsbergarna placerade sig som 2:a lag i klass I, seniorer, genom Hagelin, Lindberg och Rolf. På korta banan blev Ingvar Scholtzé etta. Hela tävlingen försiggick i god kooperativ anda i Lumas regi med c:a 75 deltagare från Stockholm med omnejd.

Solarium kommer att anordnas i den gemensamma sjukvårdsavdelning, som nu inredes i HPPF. Den skall förestås av en sjuksköterska, som träder i tjänst från 1 januari. — Man behöver sålunda inte ha krämpor för att göra ett besök, envar kan ta kvartslampa med Luma-sol under den mörka årstiden.

Grottafton hade Dekoravdelningen ordnat den 28 sept. Med facklor, sång och stämning i Skeviksgrottan och kaffe och glada lekar på friluftsgården.

BKF, 100 man, ha haft studieutflykt med bussar till Calors fabriker i Ulvsunda. Efter lunch på Rasten tittade gruppen också på Bromma flygplats.

Besöken vid våra fabriker har under somaren ökat den sammanlagda summan under året till i runt tal 8.000. Under juni var det påfallande många amerikanska gäster medan grannländerna, tyskar och holländare kommo i augusti och september. Reso har med anledning av *KF*-jubiléet försett oss med en jämn ström turister varje vecka och de internationella kongresserna ha som vanligt ansett Gustavsberg vara ett lämpligt studiemål. Hushållskongressen levererade en och samma dag 600 besökare. Så har Gustavsbergsbåten fraktat *KPA*-gäster till sightseeing härute, konsumgrupper, kvinnogillen och butiksföreståndare ha representerat de kooperativa besöken tillsammans med Vår Gårds regelbundna onsdagsbesök. Ur besöksjournalen notera vi skolbarn från Gellivaare och studenter från Bombay, Internationella kooperativa alliansen med engelska och ryska delegater, engelska skofabrikaner och metallarbetare, Fabriksarbetareförbundet och Priskontrollnämnden o.s.v. i en brokig blandning. Våra guider ha verkligen klarat strömmen med bravur, därom vittna bl. a. en hel del mycket artiga tackbrev från när och fjärran.

G. Dbg

skydd mot olycksfall och ohälsa i arbetet har härmed fått sin lagstadgade form. Här nedan ge vi en liten översikt över de viktigaste bestämmelserna.

För *minderårig* har minimiåldern för användande i industriellt arbete fastställts till 15 år, d.v.s. han må icke användas i dylikt arbete med mindre han under kalenderåret fyller 15 år. Minderårig får ej anställas utan att ha lämnat *arbetsbok* med infört läkarintyg, som ej får vara äldre än ett år. I så fall måste det förnyas före anställningen. Den minderåriga skall därtill i behörig ordning ha fullgjort folkskolan. En gång årligen skola de minderåriga undersökas av därtill förordnad läkare. Även den som arbetar under skolferie skall lämna arbetsbok, då givetvis något intyg om skolgången ej behövs.

Arbetstidens förläggning är begränsad till tiden mellan kl. 6—19 för 16-åringar och 5—22 för 17—18-åringar. Inom denna tid skall också övertiden räknas. Arbetstiden får aldrig överstiga 10 timmar per dag eller 54 timmar per vecka för minderårig och vilan per dygn skall omfatta minst 11 timmar. Anställning av minderåriga skall rapporteras till yrkesinspektören och från och med 1 febr. 1950 skall särskild förteckning upprättas över då anställda minderåriga.

Nya bestämmelser om *arbetsuppehåll* för de anställda, innebär att den, som arbetar minst 6 timmar av dygnet, skall beredas avbrott i arbetet genom en eller flera *raster* av tillräcklig varaktighet.

Är arbetet pressande, som t. ex. vid löpande band, skall dessutom kortare *arbetspauser* ske.

Föreskrifterna om hygieniska anordningar säger bl. a. att — om ej annan överenskommelse träffas — *rengöringsmedel och handdukar* skola tillhandahållas.

Skyddskommitté blir det officiella namnet på säkerhetstjänstens organ och dylik skall finnas på varje arbetsställe, som regelbundet sysselsätter minst 50 arbetstagare. Skyddsombud skall utses vid varje arbetsställe, som har minst 5 arbetstagare, således även på kontor. Bestämmelserna tillmätas stor betydelse för att genom samverkan nedbringa antalet olycksfall och i alla avseenden åstadkomma sunda och säkra arbetsförhållanden.

Den nya lagen med tillämpningsföreskrifter och kommentarer föreligger nu i bokform och bör givetvis anskaffas av en var, som är intresserad av att minska olycksfallsfrekvensen och upprätthålla skyddet mot ohälsa på arbetsplatsen.

G. Dbg

Fackföreningens 30-årsjubileum

Samuel Svensson diplomas.

Söndagen den 14 augusti var det livligt på vägen ut till Aspvik. Ung och gammal ställde kosan ut till Fritidsgården, där Blåsorkestern i sina vackra uniformer spelade samlingsmusik. Man slog sig ned i gräset och inredde sig att lyssna till Axel Öhlunds hälsningstal.

Han riktade ett särskilt välkommen till hedersmedlemmarna, som tillika voro dagens hedersgäster, övergick sedan till att välkomna initiativtagaren till fackföreningen, Andersson, alias Hingst-Anders, som rest den långa vägen till Gustavsberg för att närvara vid jubileumsfesten. Sedan berörde Öhlund fackföreningsrörelsens kamp för att skapa en bättre ekonomisk standard för de breda folklagren, men uttryckte en farhåga att den kulturella standarden icke vuxit i kapp med den ekonomiska.

I samarbete med konstföreningen hade den första friluftstställningen av konst ordnats vid Aspvik. Konstnären, fil.kand. Deckert raljerade friskt om konsten och olika konstarter. Konst det är att leka, att finna nya vägar för sin skapande fantasi. Ja, den gode kåsören förde oss långt bort från verklighetens fasta mark, det han sade var originellt men ack så svårt att förstå och acceptera. Hade vi svårt att förstå föredraget så var det lika svårt att förstå sig på skönheten i de upphängda konstalstren, men konst är lek, och den som inte kan leka förstår inte heller den moderna konsten!

Till en 30-årsfest hör även en jubileumskantat. Denna var författad av Axel Björkman och upp-

lästes av Sven Landis. Vilka förmågor finns det inte bland Gustavsbergs arbetare, författare, deklamatorer och organisatörer!

Så besteg sekreteraren, numera ordföranden i Fabriksarbetareförbundet Gunnar Mohne, talarstolen och tecknade i breda drag fackföreningsrörelsens arbetsuppgifter. I direkt anslutning till konstföredraget citerade han Ragnar Jändels bekanta dikt där det framhålles att en förutsättning för konst och kultur är att även skapa sådana ekonomiska betingelser att man kan tillgodogöra sig befintliga kulturskatter.

Förbundets diplom utdelades till följande hedersmedlemmar och trotjänare: G. H. Jonson, Oskar Fredriksson, Axel Jonsson, Albin Ölovson, K. A. Pettersson, F. A. Karlsson, Alexander Andersson, Erik Gustav Svensson, Gunnar Florén, Samuel Svensson, Karl Gottfrid Petterson, Fabian Jonsson, Sven Jonasson, Enok Olsson, Gustav Bengtsson, Kalle-Ville Svensson, Erik Hjalmar Johansson, J. S. Anderson, Viktor Jonsson, Sven Svensson, John Karlsson, Frans G. Andersson, Oskar Hedberg, Hulda Lindgren, Teresia Olsson, Elisabet Andersson, Tyra Andersson, Anna Erlandsson, Augusta Fröberg, Anna Johansson, Rosa Jansson, Amalia Ström.

Efter diplomutdelningen utbringade förbundsordföranden ett kraftigt besvarat leve för avd. 205. De båda föredragen, diplomutdelningen jämte konstförevisningen hade dragit långt ut på tiden. Nu blev det rusning till kaffebor-

"Hingst-Anders."

den och Erikssons fick stora bekymmer att via en omöjlig spis trollo fram kaffe för de sugna 300. Till slut tråddes dansen å den lilla tjugiga dansbanan. Undan för undan minskades samlingsgruppen — man ville hem för att höra när Tandberg fick storsmockan, och det fick han ju också med besked.

Den 24:e augusti voro de nydiplomerade hedersmedlemmarna jämte fackföreningsstyrelsen inbjudna av företaget till supé å Vårdshuset. Att detta var en stor och oväntad överraskning behöves väl knappast påpekas. Ing. Olsson påpekade dessutom i sitt hälsningstal fackföreningsrörelsens stora betydelse i svenskt samhällsliv. Vi som fick vara med minns samvaron med glädje och tacksamhet. Det rör sig i det svenska samhället icke minst i Gustavsberg.

—d

SKYTTEKORPEN 1949.

Segrande lag: Badkarsfabriken. 449 poäng.

Individuellt:

Klass 4: Manfred Lindstedt, Skog 98 poäng.

Klass 3: Hugo Persson, Sanitet 97 p. Oscar Bergkvist, Mek.-avd. 92 poäng.

Klass 2: Ernst Nilsson, Byggn. S. 92 poäng.

Göte Engvall BKF 89 poäng.

Klass 1: Bertil Nilsson, Glatt & Råg: 96 poäng.

Birger Arvidsson, Kågeavd: 91 poäng.

Freddy Magnusson, Bakelit 89 poäng.

Bertil Bergström, Sanitet 88 poäng.

Einar Sjögren, Byggn. S. 87 poäng.

Wilhelm Vestin, BKF 87 poäng.

David Henriksson, BKF 87 poäng.

FOTBOLLSKORPEN 1949.

Sanitetsgjuteriet	9	7	1	1	35—5	15
Kontorsanställda	9	5	3	1	14—8	13
Mek. verkstaden	9	4	4	1	19—4	12
Sanitetskomb.	9	5	2	2	17—11	12
Utearbetarna	9	4	2	3	21—14	10
Emaljverket	9	3	2	4	19—10	8
Pressverket	9	3	2	4	10—10	8
Dekoravdelningen	9	3	2	4	11—23	8
Flintavdelningen	9	1	2	6	8—24	4
Slamhusen	9	0	0	9	0—45	0

Den tysta kvällen

Vi skriver den 1 september 1949. — Gustavsbergarens medarbetare är ute och ser på samhället. De flesta reser till stan i kväll, så det blir bara ungar, gummor och gubbar kvar hemma och så några till förstås...

För tio år sedan den 1 september tänktes världsbranden... Det vart krig och oroligt och våra gustavsbergsmannar fick plötsligt order att resa till Möja. HUU, det var hemskt, det är som mar-drömmar när man tänker på kriget och krigsutbrottet. — Vi förflyttar oss än längre tillbaka i tiden. Det är nu trettio år sedan. Tiden flyter så hastigt. Då var det också efterkrigstid, krigströtthet, depression... Det gick ett rop världen över, millioners önskingar och drömmar: Aldrig mera krig! Kriser och revolutioner skakade även då land och riken och här hemma föddes den politiska demokratin. Även porslinsbruket vid en vik av Östersjön — Farstaviken, nåddes av en ny tid. Fackföreningen bildades i Gustavsberg tätt följd av konsumtionsföreningen, arbetarkommun, ungdomsklubben och A.B.F.avdelningen. — Allt detta rinner i minnet när signaturen ser den ena bussen efter den andra styra kosan mot Stockholms magnifika stadshus. Det är de anställda vid fabriker i Gustavsberg som skall fira ko-operationens 50-årsjubileum. — Det är ju sågolikt att en rörelse kunnat få en så

omfattande betydelse i det svenska samhället och folkhushållet på 50 år. Just i dagens läge och med den framgång rörelsen fått ställes utomordentliga krav på kooperationens ledning. Svårigheter saknas aldrig. Men även de anställda måste vara med och äga intresse och ansvar. — Någon gång kan man ägna en tanke åt pionjörerna, deras offer, tro och framsynthet. — Men tillbaks till Gustavsberg och till en soffa på kyrkbacken varifrån vi ser bussarna glida iväg med full frakt på stadshuset...

Signaturen erinrar sig att det var Nils Willner som sådde kooperationens frö i Gustavsberg. Det var ett kort tal på omkring 15 minuter, innehållsrikt, kvickt och gnistrande. Skrivaren gillade Willners lätta och eleganta stockholmsdialekt. Han använde en fras, när han slog fast kooperationens betydelse: "Akta Er väldigt noga!" Detta var på Klubben. Jöns Persson hade tidigare predikat vid Bleket och därvid organiserat porslinsarbetarna. Det var folktalarnas gyllene tid.

— Vi gör en rundvandring på tysta gator och stigar i något regndisiga Gustavsberg. En grupp smågrabbar och tonåringar har samlats vid kiosken vid kyrkan. Vad gäller samtalet? Idrott, Tito eller kanske palling nu i kväll när folk är borta och firar jubileum... Vi gör en stilla lov kring samhället och minnenas kavalkad fortsätter en stund på kvällen den 1 september 1949...

gran

GAMLA ARBETSLAG XVI

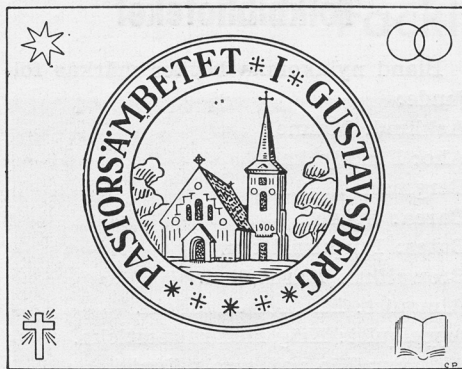

Ett brännarlag från "Rullan", en gammal muffelugn på dekoravdelningen, riven 1935. Fr. v.: Karl Sigfrid Andersson, Karl Härke, Öberg, John B. Andersson, Nils Boox och Karl Rolf.

Folkbiblioteket

Bland nyinkomna böcker märkas följande:

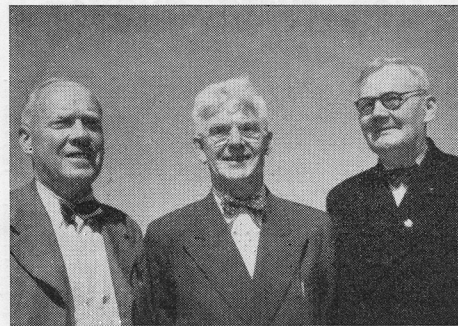
- Asklund: Manne.
Aho: Fiskelycka.
Bergman: Skulden.
Barea: Spåret.
Bates: Purpurslätten.
Browallius: Karusellen.
Almquist: En flicka i sadeln.
Appelquist: Krig med räknesticka.
Ahlberg: Din roll som människa.
Baum: Den huvudlösa ängeln.
Bergman: Från fjärran länder.
Buck: Porträtt av ett äktenskap.
Fridell: Av egen kraft.
Faulkner: De obesegrade.
Fabricius: Skeppskamraterna.
Greene: Hjärtpunkten.
Helder: Zulu möter vit man.
Heller: Storhertigens finanser.
Horney: Nya vägar inom psykoanalysen.
Höijer: Hälsovård och läkarvård.
Heyerdahl: Expedition Kon-tiki.
Johansson: Flammornas folk.
Jacobsson: Min hobby.
Karlbohm: Blodprov på arbetsglädje.
Lidman: Huset med de gamla fröknarna.
Lyttskens: Flykten från vardagen.
Lindell: Vet du? Ungdomens önskebok.
Lindbohm: Den nya fronten.
Knight: Tropisk tragedi.
Kutek: Döden går i sömnen.
Mac Laren: Ensam med många.
Marsh: Ridå för sista akten.
Malmberg: Åke och hans värld.
Nordhoff-Hall: Kamp mot sjön.
Oljelund: Utanför min gårdsgård.
Olrog: Landet väster om floden.
Quist: En bok om Värmdö skeppslag.
Rådström: Vänskapsgatan.
Salminen: Barndomens land.
Sandemose: Nybyggare i Alberta.
Scott: Klockorna ringer i S:t Leonard.
Sjölin: Med förenade krafter.
Sartre: Fristen.
Sävström: En talmans levnadsminnen.
Siwertz: Mälarpirater.
Stoltz: Som liten i Ravlunda prästgård.
Stiernstedt: Mest sanning.
Svensson: Ond vandring.
Tanner: Mina pojkar.
Tschiffely: Två hästar.
Viksten: Spelet under skyarna.
Wheatley: Roger Brook blir hemlig agent.
Svensk Uppslagsbok, del 10 och 11.
Vår rika värld, del 1 och 2.
Årsbok för Sveriges kommuner.
Svenska kyrkans årsbok 1948.
Svenska Dagbladets årsbok 1948.
Flygets årsbok 1949.
Edström: Hunden — vår arvedel.
Arvidsson—Bohlin: Kristendomen mot och för.
Wallquist: Med varandra.

Födda:

- Den 9 juni Ingegerd Linnéa d. t. Pres-saren Fred Ake Ingemar Andersson och h.h. Elise Ingegerd f. Isaksson, Hästhagsvägen 4 b,
den 14 juni Svante Gunnar s. t. porssl.arb. Ernst Gunnar Ödman och h.h. Birgitta Maria f. Andersson, Skeviksgat. 1,
den 14 juni Eva Margareta d. t. porssl.-arb. Karl Fritiof Fall och h.h. Ruth Eva Sylvia f. Jansson, Skeviksg. 8.
den 16 juni Maud Margareta d. t. cem.-arb. Karl Sven Emanuel Frölund och h.h. Gunhild Linnéa Viktoria f. Elving, Mörnäs 1: 450,
den 26 juni Karl Göran s. t. förman Olle Alfons Forsman och h.h. Ingrid Margareta f. Walfridsson, Hästhagsv. 10 a,
den 2 juli Agneta Elisabeth d. t. grovarb. Lennart Eugen Eriksson och h.h. Vera Kristina f. Andersson, Mörnäs 1: 7,
den 4 juli Kurt Lennart s. t. ugnsarb. Kjell Erik Helge Lindahl och h.h. Ellen Augusta f. Norman, Höjdg. 7,
den 11 juli Eva Christina d. t. tjänste-man Bengt Torsten Vaste Wastensson och h.h. Ellen Linnéa f. Johansson, Gamle Svartens väg 7,
den 25 juli Torbjörn Einar s. t. lands-fisk.ass. Einar Ake Helin och h.h. Anna Maria f. Guhrén, G:la vägen 10,
den 22 juli Kerstin Birgitta d. t. fjär-dingsman Sten Hjalmar Lindbäck och h.h. Anna Irene Birgitta f. Jonsson, Hästhagsvägen 10 a.
den 3 aug. Leif Gunnar s. t. el montör Sven Gunnar Bylund och h.h. Maj Ingegerd f. Möller, Skeviksk. 9,
den 12 aug. Lars Ake s. t. porssl.-arb. Rurik Eugén Smedslund och h.h. Ka-rin Margareta f. Danielsson, Kullen 2,
den 6 aug. Jens Ejnar s. t. porssl.-arb. Ernst Tage Vikström och h.h. Inger Cecilie Marie f. Skov, Bergsgat. 1 b,
den 14 aug. Dan s. t. ing. Nils Ake Lundqvist och h.h. Margit f. Paulsrud, Sadelvägen 1,
den 28 aug. Gunilla Viola d. t. fabr.arb. Gunnar Anders Uno Edman och h.h. Margit Viola f. Liljekvist, Mossen,
den 2 sept. Margareta Gurli d. t. maski-nisten Erik Pettersson och h.h. Gurli Ebba Karin f. Pettersson, Skeviksg. 6.

Solna Pensionärsförening hade den 6 juli båtutflykt till Gustavs-berg. Sedan en grupp sett fabriker-na, samlades man i Folkparken, där parkstyrelsen ordnat långbord på dansbanan för 300 gäster. Oscar Sö-derberg berättade om Gustavsberg förr och nu och gästernas sångare och musikanter höjde stämningen. Bland besökarna återfanns "Sten-Agardt", gammal gustavsbergare och Stenhusgrabb. På vår önskan skrev han

Tre Stenhuspojkar, Söderberg, Flink, Agardt.

Strödda intryck från Gustavsberg

Då man efter en 50-årig bortovaro återkommer till sin födelsebygd, vill man så gärna göra jämförelser, draga paralleller och försöka utrona de förändringar, som skett i hembygden, sedan man som liten parvel sprang omkring i trakten och lekte. Och då jag i högsommaren 1949 fick göra en resa till Gustavsberg tillsammans med pensionärerna i Solna, vad är då naturligare, att även jag gör dessa iakttagelser, ja, varför inte också skriver ned dem...

Ofrivilligt ville mitt minne tvivla på de förändringar, som här onekligen skett. Människorna vid bruket voro förr isolerade varelser, skilda från den övri-

Vigda:

- Den 9 juli Frisör Erik Holger Valentin Thorsell, Björknäs 1: 547, Boo och Märta Elise Linnéa Andersson, Farsta,
den 9 juli Ritaren Rude Laurentius Olsson, Tvärvägen 2 och Eva Malek, Skogsbo,
den 18 juni Fabr.arb. Gunnar Anders Uno Edman, Mossen och Margit Viola Liljekvist, Mossen,
den 20 aug Porssl.arb. Bruno Cadario, Hästhagsterrassen 7 och Märta Helena Wennberg, Skogsbo,
den 24 juni Röraryb. Karl Tore Nilsson, Strömnäs såg, Gudmundrå och Anna Britta Lundgren, Hästhagsv. 10 b,
den 30 juli Laboratoriebitr. Agne Rosén, G:la kont. och Dagny Anita Alexandra Qvarnström, Akerlyckan,
den 23 juli Verkst.arb. Douglas Knut Evald Vesterberg, Eknäs 1: 24, Boo och Inga Maria Nilsson, Villag. 8,
den 17 juli Dek.mål. Arvid Birger Gerhard Arvidsson, Mariagat. 13 och Ma-ria Erika Snis, Skogsbo,
den 10 sept. Lantarb. Karl Olof Fred-riksson, Farsta och Greta Maria Lun-din, Farsta,
den 23 juli Porssl.arb. Karl Otto Johans-son, Hästhagsv. 3 och Märta Elisabet Zakrisson, Hästhagsv. 3.

ga världen. Men nu voro alla likställ-da, alla hade samma rättigheter (men också skyldigheter), frihet, gemenskap, rättvisa var parollen för alla. Här om någonstans kan man verkligen konsta-tera den utveckling, som skett i vårt samhälle.

Med förvåning stannade jag vid mitt besök i fabriken vid alla de fabriks-komplex, som spottade ut nyttovaror för landets fromma, vid arbetarnas bostä-der, vid pensionärshemmen. Unga och gamla, alla anställda, kunde känna sig trygga. Hur var det förr?

Gästvänligheten har alltid varit ett utmärkande drag för gustavsbergarna, och detta drag har tiden ej kunnat ut-plåna. Det var ett sant nöje att bli mot-tagen med stora famnen av ungdoms-vännerna Anton Kock, Hellqvist och Oscar Söderberg m. fl., på den tiden småpojkar, nu betrodda män i samhäl-let.

Vid mitt besök inträffade också ett säreget sammanträffande. Stockholms-båten medförde ännu en barndomskam-rat, Martin Flink, vilken varit i U.S.A. i 44 år, och nu återkom till vår gemen-samma fädernebygd. Det var med vär-me vi tryckte varandras händer, efter de många åren. Man kände sig som grabb på nytt, fastän vi nu alla hade de grå tinningarnas "charm".

Detta är några tankar, som dykt upp vid mitt besök i Gustavsberg, min barn-domsplats, den plats, som ändå är den käraste på hela jorden.

Sten Agardt.

Döda:

- Den 30 juni f. d. porssl.mål. Georgina Matilda Olsson, Mariaplan 8, 81 år,
den 9 juli f. portvakten August Ferdi-nand Karlsson, Ingaröväg. 3, 76 år,
den 18 juli f. gipsgjutaren Olov Oscar Olsson, Höjdg. 1, 78 år,
den 28 juli fru Hildegard Amanda Back-man f. Olsson h:u till f. kyrkogårds-vaktm. Karl Johan Backman, Ösby-torp, 69 år.

I förbifarten

Det var lördagen den 17 september 1949... Rosa fyllde år... Vilken Rosa, behöver man inte fråga. Alla Gustavsbergare veta att det är Rosa Jansson det är fråga om. Hur många år hon bär på nacken vet inte många. — Sextio! Är hon så gammal, säger man. — Hon springer ju och far som ett torrt skinn! Ja, Rosa har faktiskt sprungit och slitit i sina dar.

Rosa är naturligtvis född i Gustavsberg... I Doktorsgatan. Det var tio syskon i familjen, sju bröder och tre systrar. En syster och tre bröder emigrerade till Amerika, där de fortfarande är bosatta, och de övriga är kvar i Sverige och Rosa ensam i Gustavsberg. Redan 1904 började hon att arbeta på porslinsfabriken och kom direkt till målarsalen där hon fortfarande har sin dagliga gärning. Rosa är trotjänare både i fabriken, baptistkapellet, fackföreningen och fattigvårdsstyrelsen. Hon är den första och enda representanten för kvinnorna i den sistnämnda styrelsen, som hon tillhört i 25 år. I fackföreningen är hon från och med detta år hedersledamot, då hon var med redan från starten 1919. I baptistförsamlingen har hon lagt ner ett utomordentligt arbete framförallt inom söndagsskolan. I 23 år var hon ledarinna för söndagsskolan i Vik, i tio år gick hon varje söndag från Gustavsberg till Vik, fram och åter är det 12 km. och i 13 år åkte hon cykel. Hon har aldrig sparat sig och kan när som helst ställa opp i gångtävlan. Hon har aldrig varit sjuk... Hon trivs med arbete, vänner och föreningar. Hon tänker och talar om sina bröder och gör gärna en tjänst om fattigvårdsstyrelsens ordförande eller någon annan ber henne. — Visst tänker Rosa med hjärtat många gånger... Varför skulle hon inte göra

Aspvik

Det återupptäckta Aspvik har avslutat sin sommarsång. Från den 26/5 — 17 september ha drygt 3000 gustavsbergare och gäster från K. F:s personalorganisationer i Stockholm i större och mindre grupper sökt sig ut till vår vackra Fritidsgård.

Baptisternas söndagsskola var den första större grupp, som nyttjade Fritidsgårdens möjligheter, och sedan har Aspvik invaderats av olika föreningar från Gustavsberg. Sanitet med sin populära chef Teglund i spetsen hade en lyckad kamratträff i juni. Och den som var med på fackföreningens och konstföreningens gemensamma jubileumshögtid och konstutställning kunde inte undgå att konstatera vilken tillgång Fritidsgården är. En vackrare inramning för en konstutställning och en värdigare plats för premiering av lång och trogen föreningstjänst kan inte tänkas.

Och samma erfarenhet har Tennisklubben, idrottsföreningen Olympia, Konsums idrottsförening, Stockholms arbetarkommun gjort vid sina båtturer från huvudstaden till Aspvik.

Den lekamliga utspisningen har fru Eriksson, Tallbacken, med benägen hjälp av sin make, skött med den äran. Att hon kan laga mat intygar med nöje de gustavsbergare, som nyttjat Fritidsgården för enskilda fester.

Det som Aspvik saknat, en badplats, håller nu på att förverkligas. Den skall göras ännu bättre kommande år. Fritidsgården håller på att bli vad den var ämnad till: utflykts- och rekreationsort för Gustavsberg. Det återstår bara att hoppas att ledningen för Gustavsbergs fabriker liksom hittills fortsätter att stå stödande bakom med sina resurser och framför allt att ortsbornas vaknande intresse står sig. Det finns plats för mycken frivillig insats för Fritidsgårdens fullkomning. *Rier.*

det? Vi andra är ju så kalla, beräkande, sakliga. — Eller kanske cyniska! Men Rosa Jansson tillhör inte dom behärda och om det gäller kan hon också säga ifrån... Hon har gått i livets hårda skola och är inte bortpjaskad.

Det var många som vandrade till Södra Kullen för att gratulera jubilarerna på högtidsdagen. Rummet fylldes med härliga höstblomster. Det var nära och kära, församlingen, fabriken, kommunen och många personliga vänner. — Rosa bjöd på amerikakaffe och var i högform. — Alla är välkomna till Kappellet på måndag, sa' hon... Gustavsbergaren kommer så här post festum med en hyllning till vännen Rosa... *Gunnar.*

Vi gratulera!

— Det är orienteringstid. Naturen har just stått i sin färgrikaste höstprakt och "höstlöven falla" då Anton Andersson passerar halvsekelgränsen. — Vi ska inte röja dagen och stunden, det får vederbörande intresserade själva "orientera" sig om. Anton är ingen vän av maskinkulturen; han förstår och uppskattar den, han dyrkar den inte. Han hyllar Ruskins' sats: Tillbaka till naturen. Hans klara förstånd och sociala patos driver honom att försvara och förklara teknikens nödvändighet. — I ensamma och stilla stunder drömmer han sig dock långt från tidens larm och bråk. I sin ungdom läste han äventyrs- och detektivromaner i massor. — Äventyret ligger fortfarande för honom. Inom litteraturen sökte han sig till Jack London och fortsatte till Strindberg. Han följde med Erik Hedéns litteraturkritik i arbetarrörelsens huvudorgan. Det fanns litteraturkritiker på den tiden... Och än mer; inom ungdomsrörelsen läste man och diskuterade idéer och litteratur mer än man gör i dag. — Tror vi åtminstone. Dan Andersson var också Antons' skald men han anmärkte: Dans lyrik är stor konst men är inte socialt befriande. — Samma anmärkning gällde också Ragnar Jändel. Dessa båda och flera andra var arbetarrörelsens skald, när ungdomsförbundets tidning Frihet började att försäljas på Gustavsberg. — Och Anton har varit med från början...

Den gode Anton är sig lik nu som för tjugofem år sedan. — Han har inte åldrats, nästan tvärtom. Han verkar ibland yngre än för åtskilliga år tillbaka. Hans friluftsliv och hobbyverksamhet har helt säkert bidragit till hans spänst. — Kanotpaddlingen och orienteringen i skog och mark har satt spår efter sig... Under alla år har han slitit i föreningsverksamheten och i många år i kommunen. Han har tjänat troget. Han föredrar att komma med synpunkter och förslag och uppträder inte gärna i första linjen. — I den trängre kretsen — då historieberättarna tar ut sin rätt — trivs han utmärkt. — Självt är han en utomordentlig berättare... Hälsning och handslag från Gustavsbergaren! —r.

Folkan!

Nytt biografmaskineri!
Renoverad biosalong!
Kommande filmer:
Smeder på luffen
Flottans kavaljerer
Sven Tusan
Furia
Janne Wängmans bravader
Föreställningar:
Onsdag, Lördag, Söndag.

Vi citera:

"Femtio år är ett försvinnande kort skede i samhällets historia. Också för en folklig rörelse som kooperationen är det en kort period. Det kan med fog sägas, att den ännu är mycket ung, ännu står i begynnelsen av sin utveckling. Den har ingen anledning att vila på vunna lagrar eller att söka sin inspiration enbart i det förflutna. Dagen och morgondagen ger uppgifter nog. Det gäller i vårt land, och det gäller än mer på det internationella området.

Kooperationen startade som en utopi. Realistiskt sett var det ju en omöjlig tanke, att de egendomslösa, de ekonomiskt ofria, själva skulle starta butiker, bekämpa de stora trusterna med egna fabriker, själva importera varor på egna kölar... Kooperationen är alltjämt utopisk: den ser fram mot en tid, då de skiljande gränsmurarna rivits ned, då kooperativt samarbete mellan folken omöjliggör krigiska konflikter. Den ser fram mot en demokratisk världsordning.

Naturligtvis är också detta en målsättning i stjärnorna. Men det kärva, oromantiska vardagsarbetet måste syfta dithän."

Nils Thedin i Vi.

FRITT FORUM

Herr Redaktör!

Den nya planen vid Farsta förefaller oss hyfsad och fin. Det kan man däremot inte säga om hela publiken. Vi har sett hur vissa trogna åskådare regelbundet tar idrottsfesten som en anledning att stärka sig med fickflaskornas innehåll, varpå man ägnar sig åt att bua mot hemmalaget. Det vore nyktrare att uppmuntra de våra när det går dem emot. Får vi alltså be om litet mera stil även utanför planen!

Åskådare.

Gustavsbergaren!

Jag har fått en förkylning på halsen. Det drog friskt i bussen häromkvällen, ty fönstermekanismen var sönder! Kan inte bussbolaget se över bussen före en färd?

Passagerare.

Soliga spalten.

Lillgrabben, 4 år, har kikhosta och humör. Då stora syster ej är tillags och retas, utbrister han:

"Akta're så jag inte hostar på're!"

"Vet du vad det är för likhet mellan Olle Tandberg och Gustavsberg?"

"Nä!"

"Jo, båda är långsamma i vändningarna och saknar kondis!"

Och så var det en som höll tal här-omdagen, börjande sålunda: "Innan jag tar till orda var det något jag gärna ville ha sagt."

BORTA BRA *Men*

HEMMA BÄST

säger ordspråket — Säg Ni vår möbelutställning på Folkan i somras...? Om ej gör ett besök hos oss i Stockholm. Gustavsbergarnas bästa inköps-källa för bra möbler till låga priser. Vi lev. fritt Gustavsberg.

AB Stalands Möbler

Folkungag. 48. Vid Medborgarhuset.
Tel. 42 31 91

BADET Hästhagsterrassen

Badstubad — Karbad

öppet för herrar
onsdagar 17.00—19.30
lördagar 14.00—17.30

öppet för damer
torsdagar 15.00—19.30
Tag bad med kvartslampa!

Priser:

Badstu med kvartslampa	1:—
Karbad med kvartslampa	1: 40
Badstu	0: 60
Karbad	1:—

Cykelspekulanter

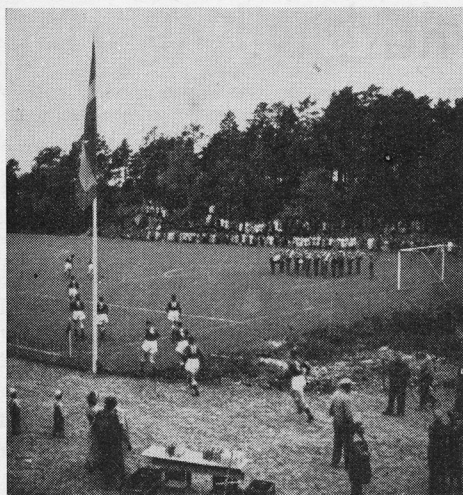
Då Ni ställs inför valet att skaffa Eder en ny cykel — välj då en Nymansprodukt. Den har byggts med erfarenhet från de 3,000,000 cyklar som lämnat Nymansfabriken intill maj 1949. Detta imponerande tal representerar ett gigantiskt popularitetsrekord, och vittnar om svenska folkets uppskattning av kvalitet och stil.

Nymans cyklar och delar av alla slag försäljas av

Gunnar Florén

Grindstugårdet 16
Gustavsberg

Fotbollen

Tisdagen den 16 aug. gästades Gustavsberg av Djurgårdens allsvenska lag, som kom ordinarie med undantag av Cacka Andersson, som var förhindrad av militärtjänst.

Djurgården började starkt och Nyström höll på att springa igenom hela Gustavsbergsförsvaret redan i första minuten, men Landis räddade med fotparad. I 10-de minuten gjorde Jeppsson det första målet på den nya Farstavallen och strax efter blev det 2—0 av Nyström på hörna.

"Sotarn" hade så en chans att reducera, men Djurgården kom igen och fick en straff för hands på Nisse Lööv. 3—0.

4—0 blev det sedan på missförstånd i Gustavsbergsförsvaret. Jeppsson gjorde så ett sologenombrott och ökade till 5—0.

I första halvtidens sista minuter ordnade man till ytterligare 2 mål och Djurgården ledde i pausen med 7—0, en efter spelet alldeles för stor ledning. Gustavsberg hade flera chanser, men Ove Nilsson lät inte lura sig utan tippade den våta bollen till hörna.

Under den andra halvleken höll Gustavsberg ett mera jämnt spel, och Djurgården lyckades endast göra 2 mål, och Gustavsberg gjorde 1 mål på hörna, som Göte Hellström nickade i nät utan chans för Ove Nilsson. Slutresultat: 9—1 till allsvenska Djurgården.

Publiken syntes nöjd med tillställningen och applåderade livligt och var med på noterna. Det var också Gustavsbergs Blåsörkester, som före matchen konserterade på ett trevligt sätt, under matchen däremot var det Folke Lindblom som drillade solo i sin pipa.

Omkring 1.000 personer hade hittat upp till Farstavallen för att se Djurgården. Den allmänna idrotten står även och bultar på dörren och vill in på arenan, bara nu banorna bli färdiga, och det blir dom till nästa säsong.

Axel Björkman.

Var det inte Farstaborg planen skulle heta? Sätt. anm.

Onsdagen den 3 aug. spelade Gustavsberg säsongens första match mot Stockholms I.F. på Hjorthagens I.P.

Innan spelet började kom det två herrar och sprang över planen och sen kom de bägge lagen, beslutna att sälja sig så dyrt som möjligt.

Det blev Japsen Nordström i Gustavsberg som gjorde första målet. Wi-berg lade upp en frispark som skruvade sig förbi målet, och där kom Japsen fint i skottläge och inför det välriktade skottet kapitulerade målvakten.

Gustavsberg spelade strålande och skojade friskt med motståndarna men kunde inte nyttja sin överlägsenhet när det gällde att göra mål. Halvleken gick emellertid till 'Berget' med bred marginal.

Under den andra halvtiden blev spelet sämre. Stockholms I.F. kvitterade dock på hörna, en smula onödigt tycktes det från vår synpunkt.

Harald Dahlgren, som gjorde come back i A-laget som center, hade några kontroverser med en av motståndarna och det slutade med straffspark för Gustavsberg. Nisse Lööv slog bollen i mål och vi ledde med 2 mål mot 1 och det resultatet stod sig matchen ut.

Tisdagen den 9 aug. mötte Gustavsberg sin gamla arvfien Essinge I.K. på Ekvallen och vann med 4 mål mot 1.

Centern Dalgren börjar tydligen trivas som kedjeledare och gjorde 2 av målen och Nisse Lööv slog in en straff för hands på "Kina".

Essinge spelade mycket just denna gången och domaren Schager hade ingen svårighet att hålla de bägge lagen på mattan.

Måndagen den 15 aug. mötte Gustavsberg de från Östsvenskan nedflyttade Arsta S.K. på Aspudden.

Hånell valde att spela med solen och Göte Hellström gjorde 1—0 efter 6 minuter med ett skott invid stolpen.

Arsta kvitterade omedelbart och mycket lättvindigt till 1—1. Japsen Nordström ökade till 2—1 i 10:de minuten, då han gick igenom och kapitalt lurade målvakten.

I 14:de minuten kvitterade Arsta, och det såg ut, som om Landis i målet inte riktigt visste vad det var fråga om.

Gustavsberg tog mer och mer hand om spelet och Masen gjorde 3—2 i 23:dje minuten och 4—2 på ett fint vänster-skott i 42:dra minuten. Strax före halvtid gjorde Harald Dahlgren 5—2, då han i trängseln framför mål forcerade in bollen.

Under den andra halvleken låg 'Bergarna' på försvar och spelade ej så of-

fensivt som tidigare. 'Kopparn' Sjöberg dömde den mycket justa och välspelade matchen. Bäst i Gustavsberg var för dagen hela kedjan, där Sotarn och Göte kanske visade sig aningen bättre än de övriga.

Lördagen den 20 aug. kom Lunda hit och fick möta Gustavsberg på Farstavallens gröna matta. Gustavsberg vann slantsinglingen och Lunda fick det soligaste målet, och det dröjde inte länge förrän 'Sotarn' slog in en passning som 'Masen' mötte med huvudet och Gustavsberg ledde med 1—0.

Gustavsberg spelade strålande och Göte Hellström skarvade direkt på en passning och ställningen blev 2—0.

Gustavsbergarna var mycket överlägsna i spel men kunde inte utnyttja detta, och Lunda hade ingen lycka framför mål, man till och med missade en straff.

Under 2:dra halvleken försämrades spelet och Östlund blev skadad och flyttad till vänsterytter. Domaren, Grynet Andersson, kom på kant med publiken och tycktes inte behärska de olika situationerna riktigt, och i den allmänna villervallan kvitterade Lunda till 2—1 och sedan till 2—2.

Göte snappade emellertid till sig bollen från Lundamålvakten och gjorde 3—2, men domaren underkände målet. Publikprotester. Gustavsberg förlorade alltså en 'pinne', och strax tyckte kverulanterna, att man gott kunde stycka upp planen till kolonilotter, för att spela fotboll, det duger man inte till. Sådant är livet!

Söndagen den 28 aug. reste A-laget till Nynäshamn för att spela mot Nynäshamns I.F.

Valter Hånell var skadad och hade ersatts av Nisse Lööv på c.h. och Harald Dahlgren fick hoppa in på v.b. i st. f. Lööv, och som center uppenbarade sig Sixten Andersson, gammal fruktad centerkanon, som inte varit i bruk på länge.

Bylund förlorade slantsinglingen och

Friska vattnet i klara källorna . . .

Borrförman Olsson avsmakar det goda vattnet.

Gustavsbergarna kommer att få sitt dricksvatten från Brunn på Ingarö inom en snar framtid, hoppas vi. Undersökningen, som pågått sedan april månad, är nu avslutad och gav ett över förväntan gott resultat. Ingenjörsfirman Orrje & Co, Sthlm, som utfört grundvattenundersökningen, har i en nu framlagd prognos beräknat en vattenmängd tillräcklig för c:a 10.000 personer. Nederbördsområdet är av en sådan stor-

lek, att man med säkerhet kan räkna med denna tillgång.

Vattnet är ett utmärkt källvatten både i bakteriologiskt och kemiskt avseende. Att vi kan få ett vatten av så god kvalitet i våra tappkranar är en tillgång, som vi inte nog kan uppskatta. Vi har hitintills varit helt hänvisade till ytvatten från våra "sjöar", Kvarnsjön, Långträsket och nu senast Ösbyträsket. Till saken hör ju också, att mängden vatten från dessa "sjöar" inte är tillräcklig. Vi har strängt taget druckit ur Långträsket och Kvarnsjön och håller på med Ösbyträsket för fullt. Vattnet från Brunn behöver ej passera genom vattenverket eller kloreras, vad man nu kan bedöma.

Undersökningen om en väg för vattenledningen till Gustavsberg pågår för närvarande. Vattenledningen bör läggas så, att den kan betjäna områden kring Brunn och även förbilliga läggningen av avloppsledningar från områden där den framdrages. Att kostnaderna blir höga för en vattenledning från Brunn är givet, men vi måste ha vatten till vårt samhälle. Innan undersökningen på Brunn företogs, förelåg en utredning om att Gustavsberg skulle ta sitt vatten från Stockholm. Ett vatten från Stockholm måste transiteras genom både Nacka

Pumparna gör 24 sekundliter.

och Boo, vilket även blir kostsamt. Från gränsen till Boo finge vi draga en ledning, lika svår och kostsam som den från Brunn. Därtill kommer ett högt vattenpris från Stockholm, vilket vi ej räknar med skall komma ifråga med vatten från Brunn.

Även för området vid Mörtån har undersökning skett, men ännu är inte denna färdig. Så långt som man nu kan se blir också denna tillfredsställande.

H. L.

Gustavsberg fick spela mot solen, vilket inte generade grabbarna märkbart utan man vann första halvleken på bättre arbete. Resultat: 0—0.

Den andra halvleken började olyckligt för Gustavsberg, ty redan i 5:te minuten gjorde Carl-Erik Johansson i Nynäs ett praktmål, utan chans för Landis att klara.

Strax efter blev det 2—0 genom Lindblad, sedan gustavsbergsförsvaret regelrätt blivit utspelat.

I 15:de min. följde så Nynäs' tredje mål genom H. Hartsell. Gustavsberg tappade inte modet utan kom igen, och Sixten sköt ett par gånger med vänsterkanonen, men krutet var för dagen litet fuktigt.

Fem minuter före full tid fick Göte Hellström bollen i huvudet på en passning från 'Sotarn' och nynäsmålvakten fick anledning att vittja nätet. Slutresultat: 3—1 till Nynäshamn och det resultatet är inget att säga om.

Söndagen den 4 sept. möttes Gustavsberg och Eriksdal på Årsta I.P. Domaren Samuelsson singlarde slant och Hånell vann, men det var mulet och det dugade litet emellanåt, så det var ingen favorit.

Första halvleken slutade 0—0 och nå-

got fint spel kunde inte presteras på den såphala planen. Gustavsbergarna hade bollen mest, och så blev det även under andra halvleken.

Eriksdal hade de flesta skotten mot mål och ett sådant resulterade efter en hörna, felaktigt dömd av den dåligt placerade domaren. Resultat: 1—0 till Eriksdal. Gustavsbergsförsvaret spelade bra, men kedjan är det stora problemet, där högernsidan dock gick bättre än på länge. Kanske Torsten Jerkas 'come back' inverkade?

Lördagen den 10 sept. förlorade Gustavsberg till Olympia med 5—1, halvtid 4—1.

Det från säsongens början så segerrika A-laget stod inte att känna igen, men så hade man också förlorat onsdagens träningsmatch mot B-laget med 2 mål mot 1.

Olympia kunde konsten att öppna spelet och centern Kurre Kellström överlistade vår Walter några gånger och gjorde några snygga mål, ett bl. a. på straff.

I Gustavsberg finns det många spelare som tränar målmedvetet och det kommer nog fram förmågor vad det lider. Man skulle emellertid inte mixtra med laget så som man gör, bara för att man

förlorar några matcher. Hur skulle det vara, om man skulle göra likadant med u.k.??

Gustavsbergs mål gjordes av Nisse Lööv, som påpassligt sprang ned och nickade in bollen på hörna. Noteras kan även att Sixten sköt 3 skott utanför stolpen, att Östlund borde varit halvback och att juniormålvakten Kurre Ohlsson vaktade målet med framgång. Få vi sen se Landis som center, så kan väl inte publiken klaga på omväxling.

Lördagen den 17 sept. reste G.I.F. till Aspuddens I.P. och mötte ledarlaget Tellus i en kämpamatch som slutade 2—2, sedan Gustavsberg spelat med endast 10 man under sista halvtid.

Lördagen den 24 sept. kom Hägersten hit för att krossa Porslinslaget, men på Farstavallens nyklippta matta kom man resultatmässigt sett helt till korta och förlorade med 3—0, ett anmärkningsvärt resultat om man tar i betraktande att Gustavsberg fick två spelare justerade redan i matchens början. Sotarn gjorde två mål efter eleganta avdribblingar av Hägerstens försvar och Sixten gjorde det tredje med en s. k. rökare från vänster, i båda fallen hade Torsten Karlsson en tå med i spelet.

Axman.

Bara en hundvalp

Kanske att överskriften inte är precis rätt men i alla fall hade "Trouble" — Tråkigheter, som vi kallade honom en hel del att göra med den här historien.

Under de långa vintermånaderna ha vi ej mycket att göra här annat än att äta, sova, fiska och jaga hare och tänka på sommaren. När därför hr Southerland, chefen för norra distriktet av Great Northern Paper Company frågade mig, om jag ville ta ett jobb som "Scaler" för deras nya camp vid De Bouliee Lakes, svarade jag utan betänkannde ja.

Nu vet jag ej hur mycket ni där hemma känner till om en s. k. "Lumber Camp" — skogsarbetareläger. Låt mig ge er en beskrivning på personalen här och börja från toppen. Superintendenten är högsta hönset i korgen, sedan kommer "Walking Boss" — förmannen, vi hade fyra av dem här; "Cruisers", deras arbete består i att finna de bästa platserna för en ekonomisk skogsavverkning. "Surveyors", deras arbete är kanske det ansvarsfullaste, de beräkna mängden ved som kan huggas såväl som dess kvalitet och kostnaderna för transporten. Så kommer "menige man", Lumberjacks, kuskar, chaufförer, vägarbetare, smeder, snickare, sågfilare, hästskötare, kocken, kökspojkar, skrivaren och sist av alla den minst omtyckta, "Scalern". Hans arbete består i att mäta all ved som hugges sedan den blivit travad. Basen tror att han ger arbetarna för mycket, och som allt arbete är ackordsarbete, tror Lumber-Jack att han stjäla för att hjälpa bolaget, men som han inte skulle tjäna något på någondera delen, är nog detta överdrivet.

All denna ved användes huvudsakligen för pappersmassa och kallas "Pulp Wood". Man räknar den i "Cord", en cord är fyra fot hög, åtta fot lång — således 4×4×8. En god lumberjack förtjänar mellan 12 och 13 dollar om dagen. Men arbetet är hårt, och som man i vanligaste fall arbetar lagvis, fyra man i ett lag, och förtjänsten beror på att man gör sitt bästa, är snart den som försöker att vara lat utan arbete. Folk tror gärna att lumberjack äro vilda säljar, detta är, med förlov sagt, lögn. De äro med några få undantag, hårt arbetande och ärliga, jag vill inte med detta påstå att de ha salongsvana precis, och kanske de äro litet hårdhänta ibland. De göra upp sina tvister sig själva emellan, och den som ej är belåten med utkomsten gör bäst i att flytta, för "hålsans" skull. Som ni ser av detta, är en "Lumber Camp" en liten stad för sig själv med superintendenten som en borgmästare.

Den "Campen" jag skulle till låg 18 miles (engelska) in i skogen. Jag fick sela på "apostlahästarna" mina snöskor. Klockan fem på morgonen var det 10 grader kallt, snön låg djup men med skaren lagom för fin "snö-skoing". Klockan 2 var jag framme och inne på "Campens" kontor. Superintendenten, hr Kerr såg sur ut, "Ni har en cabin där", sa han och pekade över gården. "Sätt in edra grejor där och kom tillbaka hit". Jag fann att jag hade en rumskamrat, en ung pojke på 18—19 år, han såg hyggelig ut och gav mig ett vänligt "Hello". Hr Kerr var en barsk herre och brutalt rakt på sak. Hans första fråga var "Ni känner väl någon på huvudkontoret förstås, men jag skall tala om för er en sak, här är det jag som är bas." Jag svarade att jag inte trodde att man skickat hit för att diskutera vem som var bas, utan för att arbeta. Hans nästa fråga var "Tar ni mutor från arbetarna"? Detta var lite för starkt även för min tjocka hud, jag bad gubben flyga å fara till en särskilt het plats och så gick jag ut.

Min unga rumskamrat talade om att kocken slutat samma dag och att de väntade på en ny man istället. Så frågade han "Ni är svensk"? Innan jag hann svara, tillade han "det är jag med, mina föräldrar bo i New-Sweden här i Maine, dom är från Sala i Sverige. Jag heter Hans Olson och jag tog det här jobbet för att få litet erfarenhet, jag skall lära mig till skogvaktare, basen sa att jag skall hjälpa er". Jag tyckte om pojken från början. Stor, ljuvligt med blå ögon, stora händer, litet "valpaktig" i sina rörelser och vänligt prat-sam. Så frågade han, "Vad skriver ni? Dagbok?" "Det har jag gjort under många år", svarade jag, "jag skriver ner allt som är av något intresse, eller som jag kan ha nytta av senare."

Så ringde "gröt-gongen", det var dags att äta. Hr Kerr kom över. "Glöm vad jag sade förut, ni äter vid mitt bord". Den nya kocken hade kommit, maten var bra och väl lagad och man fick äta allt man kunde köra i sig. Efter maten stod jag igen på kontoret och lyssnade medan gubben gav mig morgondagens order, han var sannerligen inte blyg av sig. "Vi ha 20.000 cord av ved sågad och travad här nu", sade han. "Ni skall kontrollmäta varenda cord, så jag får veta hur mycket jag blivit skojad på". Det är skönt att börja ett nytt jobb när man vet att folk litat på en.

Senare talade Hans om för mig att gubbens öknamn var "Vinegar" — "Ättika", och att hans misstankar om att han blivit lurad kanske ej var utan grund, och gubben var argsint sa han men omutligt rättvis.

Någonting kraftsade på dörren, och

när jag öppnade kom en liten hundvalp in, han såg både komisk och rädd ut där han stod med huvudet på sned. Hans stamtavla hänger nog inte i hundarnas riddarhus precis, men han såg käck ut. Två minuter senare såg vårt rum ut som en drinkares hem, det skötte Hans och hundvalpen om. En stund senare låg han i pojkens rock framför spisen och sov. Så åkte dörren upp igen och där stod en lång drasut i vitt förkläde, svartmuskig å arg. "Är det ni era dj—r som lockat in min hund här?" röt han, och med en ilsken spark förpassade han hundkräket ut i det fria. Detta var för mycket för Hans, han flög ut genom dörren, där låg stackarn och gnällde som endast en hundvalp kan göra. Ett par sekunder senare låg pojken bredvid, en spark under hakan förrädiskt ditsatt av vår objudne gäst sände honom till drömmarnas värld. Detta var litet för magstarkt, kockens haka och min näve möttes på halva vägen "krocken" måste ha varit perfekt, det gjorde ont långt uppe i axeln.

Hr Kerr stod bredvid mig i nästa minut, jag vet inte, men gubben såg nästan nöjd ut. "Dra in det långa kräket i köket och slå en hink vatten över honom", sa han. "Tag in pojken i campen och sköt om honom", och så gick gubben. Pojken vaknade om en stund, ett par tänder var lösa och en var utslagen annars var ingen skada skedd och när han såg att den oskyldiga orsaken till kalabaliken, hundvalpen, helt lugnt sov bredvid honom, somnade han också. Kerr kom tillbaka, "hur är det med pojken, och hur började det här?" Jag talade om historien som den var. "Obehagligt", sa han, men utseendet sade något helt annat, helt förtroligt och vänligt sade han, "akta er för den där långa kocken, den sorten är falsk, och den karamellen han fick kommer han att suga på länge innan han glömmer den, jag kan inte lägga av honom heller därför att det är nästan omöjligt att få kockar, en sak till, ge honom den där hundvalpen tillbaka". "Den skall han få när han kan läsa uppenbarelseboken på latin", svarade jag.

Nästa morgon före frukosten gick jag ut i köket. Kocken såg ut som om någon hade flyttat upp ryggraden ett par pinnhål på honom, eller kanske han hade fått ett ben i halsen, hans ögon sökte ett lämpligt vapen men ingenting låg nära nog. "Det ser ut som om dina föräldrar glömt en hel del i din uppfostran, jag kan lova dig på heder och samvete att om du upprepar din bravad från i går kväll, kommer snickaren att göra din nästa kostym", sade jag. "Så tag det lugnt".

Hans och jag hade var sin "Packasket", vår lunch i en, och en liten hund-

valp i den andra när vi gav oss iväg. Vi arbetade hårt till klockan 12. Hans var ovanligt tyst, ena sidan av hans ansikte var svullet, ögat igenmurat och svart och han hade svårt att äta. När vi var färdiga med vår lunch och hunden fått sin del sade pojken lågt men bestämt: "Den där långa kocken skall äta gräs innan jag är färdig med honom, det svär jag på."

Till min stora överraskning vart allting tyst. Hans och jag arbetade från tidigt på morgonen tills solen gick ned, den enda som visade sig intresserad i vårt arbete var skrivaren, Abe Gould, men mina order var att rapportera direkt till Kerr utan mellanhänder. Efter fjorton dagar voro vi färdiga med vad som skulle ha varit 5.000 Cords och jag gav min första rapport till gubben. Ju mer han läste desto argare blev han, och rödare i synen. "5.200 Cords", röt han, "Ni är tokig, då skulle jag ju vara skyldig för 200 cord". Jag svarade helt lugnt "den rapporten ni just nu har läst är absolut korrekt, om ni blir skyldig eller ej är en sak som inte angår mig, och om en av oss två är tokig så är det hög tid på att ni talar med en doktor, jag har kontrollerat mitt arbete två gånger så jag vet att jag har rätt". Gubben blängde på mig. "Säker på din sak, är du inte? Kanske du skulle vilja vara så förbaskat hygglig och tala om för mig en sak. Vem i h—e förtjänar på det här? Arbetarna har förlorat, och jag kommer att vara tvungen att betala vad de förlorat, så vem f—n har öst med stora slevan?" Han var blixtrande ilsk, så tittade han på mig. "Jag tror ta mig f—n att ni står och skrattar åt mig, är det för mycket frågat om man vill veta vad det är som är så roligt?" Jag svarade "Ni påminner mig just nu, om en viss ingenjör på en plats där jag arbetade för en 35 år sedan, han hade samma humör som ni och tjänade lika litet på det. Om ni vill fånga den här flugan så kanske det skulle gå bättre om ni använde sirap istället för ättika". Gubben drog på mun, så sade han "Se till att pojken håller käften på sig med vad han vet, och mät upp allt som är travat och kom tillbaka när ni har en full rapport att ge mig."

Allt var frid och sämja, kocken visade sig från sin bästa sida, allt såg ut att vara glömt, men jag litade inte på att det skulle räcka för evigt. Både Hans och hunden morrade så fort han kom i närheten, pojken kunde ej förstå att glömma den lömska sparken han fått, på alla mina föredrag hade han bara ett svar. "Om jag hade fått stryk i ärligt slagsmål skulle det varit glömt för länge sedan, men han är falsk å feg och räntan på vad jag är skyldig honom

stiger med var dag som går". Kocken begärde fem dollar för hunden vilka jag betalade med nöje.

Egendomligt nog att med alla de skilda nationaliteter och religioner som voro representerade här, var det ytterst få stridigheter. Fyra svenskar hade vi, från Sveg, sexton norrmän, nio finnar, ett par tyskar, estländare, polacker, canadensare, irländare, en jude och några halvblod. Gubben höll tömmarna med säker hand, barsk var han, men han var också genomärlig, han krusade ingen och tyckte illa om de som kröpo för honom. "När en person ej törs titta mig i ögonen, misstror jag honom", sade han. Bolaget var ett av de bästa att arbeta för, rena bostäder, bra mat och god betalning, ett av de få bolag som ännu aldrig haft en strejk och sällan eller aldrig behövt annonsera efter arbetare.

Det var absolut förbjudet att förtära eller införa spirituosa i campen, men som lagar äro till för att brytas, fanns det mycket av den varan i alla fall. Erik Pehrson, en av Sveg-svenskarna talade om en bra historia för mig, sann är den också. Han hade varit in till sta'n och naturligtvis köpt det "nödvändigaste", åtta liter whisky. Våra fyra musketörer tog en liter med sig varje morgon, vilken noga gömdes på en lämplig plats i närheten av arbetsplatsen. När anden föll på togo de, en i sänder, en tur ner till "källan". Den första litern räckte en hel dag, den andra var slut redan kl. elva på förmiddagen. Någon hade tagit mer än sin ranson. Tredje dagen likadant. Nu blev det sammanträde, igen ville erkänna, alla svor på att dom hade tagit "bara en liten". Dagen efter gick man ner alla på en gång, inte för att man misstrodde varandra, men i alla fall. När man kom andra gången var flaskan tom. Nu stod den hemska sanningen klar för dem. Man hade "snyltgäster". Efter att vederbörligen ha nedkallat alla de välsignelser på vilket "ärans och hjältarnas" språk är så rikt, beslöt man att tillgripa radikalmedel. Man inköpte ett smak- och färglöst laxeringsmedel, extra starkt, detta blandades noga med whisky och planterades på vanlig plats framåt eftermiddagen. På kvällen var det som Vadman sa "utsupet". Nästa morgon stodo två bleka individer på kontoret, båda dekorerade med två s. k. "hiners" — blåa ögon, och bad att få sluta. För hälsans skull. Pehrson påstod att dom sprungit fram och tillbaka hela natten och "antagligen" slagit emot någonstans. Men fyra masar fingo ett gott skratt.

Efter en månad hade jag min rapport färdig, 20.500 cord. Bolaget var skyldig sina "Jacks" för 500 cord efter 5 dollar corden, eller 2.500 dollar, vilket skulle

delas mellan 350 man. Hr Kerr kallade alla man till ett möte och förklarade att genom ett överseende från bolagets sida hade var man litet över 71.00 att hämta. Skrivaren Abe Gould som var den skyldige "hämtades" precis åtta månader efteråt, utan överseende.

Snön låg djup i skogarna och arbetet var besvärligt, snöskorna blevo tunga som bly framåt kvällen, och snöade gjorde det fortfarande. Den 15 mars fingo vi meddelande, att campen skulle slås igen till den 25 mars, emedan arbetsförhållandena voro omöjliga för den djupa snöns skull.

Dagen innan vi skulle ge oss iväg, var hunden försvunnen och stod ingenstans att finna. Det hade hänt förut att han försvann ett tag, men han kom alltid lunkande efter en stund, men i dag var och förblev han borta. Hans var förtvivlad. "När vi kommer hem så ligger han nog i din säng igen som vanligt", sade jag, men jag hade onda aningar och jag kunde se på Hans att jag ej var ensam om dem. Vi letade överallt men han var borta. När den långa kocken frågade Hans om han letade efter sin tand, hade jag all möda att hålla pojken. På hans elaka grin kunde jag förstå att han njöt av att se hur vi letade utan resultat. Sent på kvällen kom en av finnarna, Palme, in med hundstackarn, inlindad i ett vitt förkläde. Han hade funnit honom i skogen ett stycke ifrån campen på vägen hem. Hunden var söndersparkad och huvudet inslaget, jag hade svårt att förstå hur en mänskliga kan bli så brutal. Jag tyckte synd om pojken, han grät som ett barn. På natten, sedan han somnat, lade jag hunden i en låda och begravde honom bakom stallet. Medan jag höll på med detta flög ett stort vedträ över mitt huvud och slog i stallväggen bakom mig, om det träffat, hade min livförsäkring utfallit omedelbart. Nu visste jag vem som var bakom det hela.

Hans var vaken när jag kom in. "Har du begravt honom?" frågade han, jag nickade. "Tror du inte att kocken gjort det, det var hans förkläde". Jag slog mig ned på sängkanten och talade med honom. "Hans, vårt arbete här är färdigt nu och vi reser i morgon, låt oss göra det utan tråkigheter, för min del betyder det ingenting, men du måste ha goda rapporter när du går tillbaka till skolan, annars klarar du dig inte, det skulle vara synd om du varit här den långa tiden för ingenting, använd nu ditt förstånd och tänk dig för, glöm bort kocken och — — —". Pojken flög upp "Allright G", sade han "Du har varit mer än hygglig emot mig och hjälpt mig på alla vis och jag är inte otacksam, det enda onda den där hundstackarn gjort var att den tyckte om mig, du såg själv

Från Farstabadet 1949

Småbarnen får den grundläggande simundervisningen.

Magistrar och kandidater marschera upp till promotion.

Bad- och lekplatskommittén har under sommaren haft en simkurs ordnad vid Farstabadet. En del förbättringar har kommit till stånd vid badet genom anslag från kommun och sandskutor av fabriken. Simläraren E. Mellström, Stockholm, har undervisat och lärt både små och stora att simma. Det har varit ett mycket stort intresse för kursen. Elever i kursen ha varit 108 barn och 18 vuxna. Icke simkunniga var 87 barn och 18 vuxna. Vid kursens slut kunde 96 få godkänt, 11 var något kunniga och 1 får lyckas bättre nästa år.

Prov för magistervärdigheten ha avlagts av 36 och för kandidaten 32 pojkar och flickor. Simborgare ha 120 blivit. 43 silver, 31 brons och 66 järnmärken ha erövrats. Simhoppare ha tagit 7 brons och 5 järnmärken. 5 allroundsimmare och 3 konstsimmare ha avlagt sina prov. Temperaturen i vattnet uppges till 21 gr., när det var som varmast och 17 när vi hade "kyla". Ock så uppges vår simlärare att det varit 21 vackra dagar, 10 mulna och 18 regniga dagar under kursen, så nog har det varit övervägande rusk i sommar. Bad och lekplatskommittén vill tacka simlärare Mellström för nedlagt arbete, hans omtanke och för det goda resultatet som nåtts i år med våra barn och hälsa honom välkommen åter med mera sol och vackra dagar.

H. L.

Överlärare Gezelius kröner eleverna med eklövskransar.

"Plättar och sylt"-tävlan vid simtävlingensfest.

vad som hände honom, så sant som Gud gjort små äpplen så skall den där långa s—n äta gräs, det hjälper inte vad det kostar." Mina ord gjorde ingen nytta, så jag lät honom sova på saken.

Nästa dag höll jag mina ögon på honom, vi åto frukost och hämtade vår avlöning. Hr Kerr bad mig komma in på kontoret. Gubben bjöd på någonting som inte var "ättika", skakade hand och bad mig komma tillbaka när campen öppnades igen. På vägen ut mötte jag kocken. Jag stannade rätt framför honom "Jag hoppas att du inte fick stickor i fingrarna när du kastade det där vedträet i natt", sade jag. Han hade ett svar på läpparna men teg, men ögonen blänkte ilsket. Jag gick över och sade adjö till mina Sveg-vänner, och då såg jag Hans möta kocken utanför matsalen, mitt hjärta satt i halsgropen, pojken var visserligen stor å grov och stark som en björn men han var endast en pojke ännu, den andra var 35—40 år gammal, huvudet större och minst 30 kg. tyngre,

och om jag känner mina "Cannucks" rätt, äro alla tjuvtricks tillåtna i deras "Fights". Men det visade sig att mina farhågor voro ogrundade, kocken sprang på honom, han måste ha trott att pojken hade lika många armar som en bläckfisk, han möttes av en hel serie fullträffar, en minut efteråt såg hans ansikte ut som en ostekt köttbulle, kocken sparkade och slog, mest i luften. Hans plågoande gick oemotståndligt tillväga, sakta men säkert gjorde han köttfärs av honom, nog för att kocken behövde stryk alltid, men när ett par sjungande "kalaskyssar" spräckte läppen upp till ögat, som var igenslaget förut, och de flesta tänderna tillhörde det "förflutna", ville jag gå emellan och stoppa blodbadet. Någon tog mig i skuldran, hr Kerr. "Låt pojken vara, valpen har tänder", sade han, "och tro mig den där långa f—n behöver allt han får". En stund senare var allting över, kocken såg ut som den "trasiga härvan". Så ropade gubben ilsket. "Hans! kom in på kontoret här din ärans drummel". En

halv timme senare var vi på väg ut Hans och jag.

Snön var djup och lös, vi turades om att bryta "Track", inte ett ord sades. Vi fortsatte på detta sätt tills vi kom till "Dead Brook", vi tog av oss våra packningar och satte oss att vila en stund. "Vet du vad Ättikan sa", frågade Hans. "Han sa att han inte hade sett mig på hela dagen, och ingen annan hade sett ett dugg heller av vad som hände", så sa han, "och om vi kom ihåg det skulle vi skicka en doktor". "Jag kan ej hjälpa det men jag känner mej bättre nu sen jag fått betala alla de sparkar den där hundstackarn fick, och räntan på min tandvärk."

Några timmar senare var vi ute ur skogen och när vi skildes åt, sade jag. "Hans, du är en klämmig pojke men för att inte det här skall gå åt ditt huvud, så bed din mor när du kommer hem att hon talar om för dig fabeln om den uppblåsta grodan."

Vi "glömde" att skicka en Doktor.

George Gustafson.

Singoalla

Det är i Gustavsbergstrakten som under den gångna sommaren en stor del av exteriörscenerna till den stora Singoallafilmen inspelats. Det är här som zigenarna i Viktor Rydbergs roman tagit gestalt och slagit läger, det är här som Singoalla och riddar Erland svärmat, och det är också här som den lille Sorgbarn vandrat med sitt knyte på väg från lägret till den stora riddarborgen.

"Singoalla" har spelats in i tre versioner, en svensk, en fransk och en engelsk — vilket betyder att Gustavsbergens skönhet kommer att gå ut över hela världen i en storfilm, som beräknas visas runt hela jordklotet. Det är Ter-

rafilms chef Lorens Marmstedt som tagit det djärva initiativet att åter göra den svenska filmen internationellt berömd, och till sin hjälp har han tagit den store franske regissören Christian-Jaque, känd bl. a. från "Mordet på jul-tomten", "Det segrande korset" m.m. Det är han som dirigerat skarorna ute i Gustavsberg den här sommaren.

Att Viveca Lindfors och Alf Kjellin spelar huvudrollerna är väl bekant vid det här laget, och på vår bild inramas de av filmens zigenarhövding Edvin Adolphson och den "riktige" zigenarhövdingen Bessik Taikon. På den högra bilden ovanför dem har fotografen Chris-

tian Matras lagt ut räls för att få bra "kameraåkningar", när han skall fånga zigenarkaravanen, och på de undre bilderna ses bl. a. Lauritz Falk, som spelar Assim, Edvin Adolphson, regissören Christian-Jaque — samt lottorna som stod för lunch och middag varje dag. Ty det hände att filmningen pågick dygnet runt ibland, då de ljusa sommarscenerna efterträddes av nattens vilda zigenardanser.

Kring den 1 december beräknas "Singoalla" få premiär i Stockholm. Hugo Alfvén är f.n. sysselsatt med att komponera musik till filmen.

Ungdomens medborgardag

Gustavsbergs kommun inbjöd till medborgarfest i folkparken söndagen den 21 augusti kl. 3 på eftermiddagen. Till festligheterna erhöles samtliga 21-åringar inom kommunen särskild inbjudan. Dessa ungdomar skulle vid festen såsom gåva från kommunen erhålla ett exemplar av "Medborgarboken".

Som bekant har det klankats särskilt mycket på ungdomen i våra dagar. Än klagas det över att ungdomen är för vild, då det gäller nöjen och förströelser och än att den är för liknöjd, då det gäller att delta i de samhällsliga angelägenheterna. Klagomålen äro nog berättigade om man jämför med ungdomen för så där en 20—30 år sedan. Men samtidigt måste man tänka på, att under de år då sådana massrörelser som t. ex. arbetarrörelsen, Kooperationen etc. voro verkliga kamprörelser, då fanns det större möjligheter att entusiasmera ungdomen än nu, sedan nästan alla dessa folkrörelser vuxit sig starka, lagt sig till med fast organisation och byråkratiserats. Det gäller alltså nu att aktivisera ungdomen till att inte endast genom studier o. d. sörja för sin egen individuella framtid utan även genom att intressera sig för och delta i planeringen av det samhälle där de lever, skaffa sig den samhällsmedvetenhet med andra människor, som kännetecknar den sociala individen-medborgaren.

Man kan emellertid knappast säga att samhället — stat och kommuner — hittills gjort några större ansträngningar för att väcka ungdomens intresse för de samhällsliga frågorna.

Medborgarboken, som tillkommit på initiativ av Svenska Landskommunernas Förbund under medverkan av representanter från så många olika föreningar och organisationer att vi inte här skall räkna upp dem, skall försöka skapa intresse för samhället hos ungdomen genom att ge en bild av samhällets funk-

tioner. Men boken är även något annat — ett uppslagsverk över förslag till lösandet av olika individuella problem i framtiden; förlovning, giftermål, bosättning, möblering, etc. tages upp till diskussion. Individens och samhällets funktioner ha sammanflätats till en helhet.

Vid 3-tiden på eftermiddagen samlades en stor del av våra Gustavsbergare på den stora öppna platsen i Folkparken, under det att blåsorkestern som inledning spelade "Schneidige Truppe" av Lenhardt. Härefter följde några sångnummer av Allianskören, vilka rönte allmän uppskattning.

I ett hälsningsanförande till de närvarande framhöll kommunalnämndens ordförande Harry Pettersson syftet med festen och uttalade en förhoppning att kommunen även under kommande år skulle bli i tillfälle att anordna dylika sammankomster.

Gustavsbergs blåsorkester konserterade härefter under en timmes tid. Då musiken gjorde en halvtimmas paus höll kommunalfullmäktiges ordförande Gunnar Andersson ett anförande vari han särskilt framhöll de för vår demokratiska livsform nödvändiga grundvalarna:

Rättssäkerheten, som ger var och en av oss samma lagbundna frihet — en lagbunden ordning som är lika för alla.

Rösträtten, som ger varje röstberättigad medborgare rätt att utan tvång fritt avge sin röst. Den allmänna och lika rösträtten förutsätter emellertid ett visst mått av kunskaper beträffande de frågor vari beslut skall fattas.

Tros-, yttrande- och tryckfriheten, som tillförsäkrar oss en andlig frihet, vilken var obekant för våra förfäder under tidigare århundraden.

Föreningsfriheten, som skapats under senaste halvsekle, är just en produkt av ungdomens kampvilja och intresse för de samhällsliga frågorna.

Näringsfriheten, som inte heller är av gammalt datum. Under slutet av 1800-talet nådde den sin största utveckling.

Rätt till utbildning. De krav, som ställs på medborgaren i en demokrati, fordrar en viss utbildning. Den främsta förutsättningen för demokratin är att alla har dels rätt och skyldighet till att skaffa sig ett visst mått av kunskaper dels rätt att genom anskaffandet av ytterligare kunskaper erhålla större chanser att slå sig fram i livet.

Amerikabesök

I sommar har Gustavsberg haft besök av flera Gustavsbergsamerikanare, bland dem Martin Flink. Han har ej varit hemma sen 1905 och vi förstå hans glädje över att återse sin hembygd efter så många år. Stenhusen och de gamla lekplatserna från barndomens dagar fanns kvar, och en hel del ungdomskamrater, som voro glada att återse honom.

Innan Martin reste tillbaka bjöd han släktingarna och gamla och nya vänner på en avskedsfest vid Vik. Det var en i allt lyckad fest och talen och välgångsönskningarna voro många. Fast glädjen stod högt så smög sig nog litet av vevodsstämning in i avskedsstunden.

Martin Flink är en man som Gustavsberg har heder av och som visat att man kan skapa sig en ställning i ett annat land, och vi önskar honom all lycka i fortsättningen.

Ett hjärtligt tack Martin och många hälsningar från festdeltagarna.

G. S.

Herr Andersson hoppades slutligen att den bok, som komme att utdelas till kommunens 21-åringar skulle vara till nytta för dem och att den i framtiden skulle få sin givna plats i deras boksamling.

Härefter överlämnades "Medborgarboken" till det 20-tal ungdomar som haft tillfälle infinna sig vid festen.

Sedan blåsorkestern efter ytterligare några nummer avtackats av publiken med hjärtliga applåder samlades alla leklystna smättingar mellan 2 och 52 år hos "farbror Gösta" uppe på dansbanan, där man under livligt deltagande roade sig med "Små grodorna, små grodorna" och "Honky, tonky" eller vad de nu heter.

En trollkonstnär försökte genom en del mer eller mindre magiska rörelser trolia bort några pojkar och flickor. Det blev emellertid inte fullt klarlagt vem som blev mest borttrollad.

Det hela avrundades slutligen med kulturell dans och kaffedrickning allt efter smak och lägenhet.

Go.

Från Folkparken

Att använda fritiden på rätt sätt har ju blivit ett problem i dessa dagar. Många organisationer arbeta för detta, många enskilda likaså. Mången använder sin fritid till att tänka djupa tankar om tid och evighet, om liv och död, om materiella och andliga värden.

Andra åter låta sig fångas i fantasiens värld av författare, som i sina böcker skildra upplevelser och stämningar av olika värden, andra däremot arbeta mera målmedvetet på sin egen förkovran i konkurrensen om arbetstillfällena, men alla dessa behöva också särskilt i ungdomsåren leka och rasa ut, som man brukar säga.

Gustavsbergs Folkpark kommer i förgrunden då det gäller nöjeslivet.

Med detta för ögonen förstår man, att det inte är likgiltigt hur Parken sköts, att det sker under sunda och trevliga former för ungdomen, som ju får betala för detta sitt nöje.

Vår publik har också helt motsvarat parkstyrelsens förhoppningar, ingen har blivit anhållen under säsongen av de nära 20.000 personer, som besökt Parken, och som prövat sin lycka i 15 tombolor och plockat blommor i 17 rosegårdar eller slitit sina skosulor i 32.000 danser av olika slag.

Gemensamt ha vi också haft möjligheten att se de förnämsta artister till en kostnad av i runt tal 5.000 kronor, vi ha hört kultiverad jazzmusik och konsertmusik av gott märke, vi ha druckit gott kaffe, populärt serverad av medlemmar ur kvinnoklubben.

Vi ha förutom allt detta ej haft regn någon kväll under säsongen, och vi ha haft en ljuvlig höst med varma kvällar och den otäcka lukten har försvunnit, sedan Snickarens träsk nu blivit ersatt av Ekvallen.

Vår strävan är att gemensamt skapa en park, där alla kan trivas. Vi ha under året skrapat ihop till en perfekt högtalaranläggning och biografen Folkan har fått ett annat utseende. Vi ha anskaffat dubbla projektorer och moderniserat maskinrummet, och det är vår förhoppning att publiken nu kommer att trivas på biografen, ty det ligger väl någon sanning i påståendet, att miljön inverkar på individen.

I folkparksföreningens anda ligger även att göra konsten och kulturen tillgänglig för folket. Kungl. Maj:t har sålunda årligen beviljat 350.000 kronor till hjälp för framförallt de mindre folkparkerna, för att de ska kunna bedriva teaterverksamhet.

Vi ha ännu ingen scen i vår park, där vi kunna ta emot de teatersällskap, som

Folkparksstyrelsen 1949.

på somrarna turnera i andra parker. Vi få alltså ingen nytta av de pengar, som statsmakterna lämna till dylika ändamål. Vad vi behöva är en friluftscen enligt normalstandard för folkparkerna och sittplatser för 500 personer, allt under ett skyddande tak.

När vi sparat ihop till detta, då först kan vi tala om, att vi ha gjort en kulturfrämjande insats till hela samhällets fromma.

Med den takt som vårt samhälle utbygges är det nödvändigt att redan nu planera för en dylik scen, så att, när det lossnar på byggfronten, vi äro redo, att sätta igång scenbygget.

Detta kunna vi göra i samverkan till en kostnad av cirka tre teaterbiljetter per invånare i vårt samhälle.

Axel Björkman.

Tack!

För all vänlig hägkomst på min 60-årsdag i form av gåvor, blommor och telegram, ber jag härmed få framföra mitt varmaste tack.

K. V. Svensson.

Grottafton

Tung ligger natten . . . så börjar prologen som nu i höst utgjort upptakten till några aftnar nere i Skeviks grotta. Där har samlats ända från Stockholm kommande människor, vilka med buss tagit sig ut till Skidfrämjandets friluftsgård. Efter kaffe och dans uppe i stugan, ha de efter en marschallupplust väg vandrat upp till grottan med facklor i händerna. Det har varit en betagande syn att se dessa c:a 150 personer tysta skrida fram genom skogen och samlas på ängen utanför grottan. Där ha alla facklor släckts, runt om oss har bara funnits en stor och mäktig skogshorison, diffust tecknad i den mörka kvällen.

Och då . . . genom luften svävar en ton . . . svagt stiga ur grottans mörker de första tonerna av "Hjärtats saga". Vi gå in under tystnad. Framför oss se vi en stor stockeld. Runt om den stora timmerstockar att sitta på. Till vänster

ABF

ABF kommer under hösten och vintern med föreläsningar i ekonomiska och aktuella frågor. Studiesäsongen inledes med ett Dan Andersson- och Karlfeldts-program på Folkan den 11 okt. av rektor Erik Eklund, f.d. Brunnsvik. Under oktober ordnas i samverkan med avd. 205 en serie föreläsningar av bl. a. L. O.-ekonomer. Amanuensen Leif Björk kommer att tala om en resa i Sovjetunionen. Vidare kommer forskningsresanden professor Gustaf Bolinder och fru Dagny Bergman, maka till forskningsresanden Sten Bergman den 8 nov. Cirklar komma i språk och kommunalkunskap och som en nyhet "Våra blommor". De anslutna organisationerna ha ekonomiska och fackliga frågor på sitt program. Avd. 205 kommer att inleda sin studieverksamhet med ett föredrag om Amerikaresan av förbundskassör Carl Lindell i oktober.

Till cirklarna i musik, blåsorkestern stråkorkestern och manskören äro nya medlemmar välkomna. För gymnastikcirklarna ser det fortfarande mörkt ut. Den gamla 1800-tals kyrkan vid skolan har fått skriftligt intyg på att den är livsfarlig för gymnastik. Hoppas nu att det blir bra med snö i vinter så den "ramlar sönder". Det skulle vara bra förargligt om den trotsar de sakkunniga och kommer att stå kvar. Alla vänta vi på Medborgarhuset med cirkelrum och Kvarnbergsskolan med sin fina gymnastiklokal. Att ett behov finnes är ostridigt.

H. L.

Stilfulla MÖBLER

till absolut lägsta pris

finner Ni hos

Nacka Möbler

Busshållsplats: *Duvnäs väg*

Tel. 16 21 99

se vi Skeviks föreståndare Sten Norman i full fart med att halstra korv. Vi sätta oss ned och lyssna till den vackra sången som stiger upp bortifrån någonstans. Man pressas ihop och känner sig oändligt liten och obetydlig. Vilket emellanåt kan vara ganska hälsosamt.

Efter ett ögonblicks tystnad höres "Stilla skuggor" i svagt nynnande. Uppifrån grottans "predikstol" ljuder en röst. Den förtäljer något "om det här fordom fanns":

Tung ligger natten över bergsmassiven bildar ett vidsträckt tak här över. Giver åt grottan de dunkla perspektiven skänker oss själva det lugn vi behöver.

Så äro vi samman i Skeviks grotta samman att tjasas av legendomspunnen atmosfär.

Söka att åter på timmar korta flykta tillbaks till en tid ej mer är.

Fordom här levde ett folk i tysthet levde helt stilla ett liv de sig lärt. De odlade marken de visste ej bryskhet de handlade blott så, som var dem kärt.

Att hjälpa varandra att tro på gemenskap det var deras motto deras livsinriktning.

I tysthet tänka, beslutsamt handla att söka sig bort från allt världsligt förfång.

Det var deras högsta önskan detta de ville ej känna vad vi kalla tvång.

Men säg vad i världen som ej är förgängligt av avund och split drevs allt vackert bort.

Som sakta dyning driver mot stranden efter våldsam storm. Söka vi nu uppleva något av det här fordom fanns.

Så åter en sång. Denna gång en mer visbetonad sådan. Och därpå är det Gösta Frohms tur att träda fram och rycka oss närmare nuet och den halstrade korven. Det gör han också med verklig bravur. Snart ekar allsången mellan grottväggarna och hela omgivningen framstår i en ny dager. En betydligt mer nutidsbetonad stämning råder.

Efter korvätning och mera sång äro vi mogna för hemmarsch. Även nu gå vi med facklor ner till Skevik, där var och en på sitt sätt tar sig hem.

De i "dramat agerande" äro först och främst Gustavsbergs manskör, som genom sitt välvilliga tillmötesgående medverkat till skapandet av en tilldragelse utan motsvarighet någon annanstans. Kören har med kraft gått till sin uppgift och vunnit en klar och synnerligen berättigad framgång. Det är roligt när en på platsen befintlig organisation så kan bidra till att göra bygdens namn känt och respekterat.

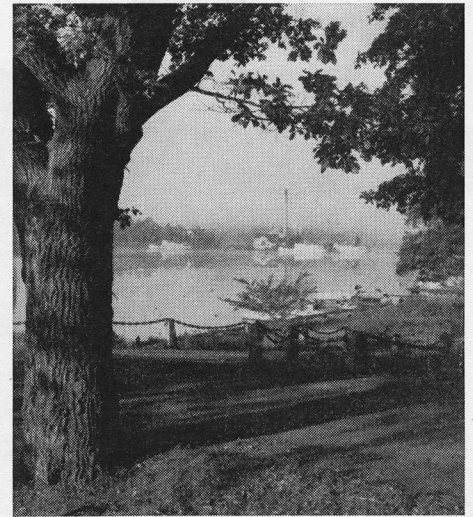
Gösta Frohm är anställd i Skid- och friluftsförbundet som chef för sport- och friluftsverksamheten. Han har tagit som sin livsuppgift att lära folk umgås med naturen på ett verkligt sätt. Att han skall lyckas därmed betvivlar ingen som sett honom i aktion i Skeviksgrottan. Vi bara hoppas att han skall ha stor framgång i sitt arbete. Lära städernas och nutidsjaktets människor hitta ut i naturen är en uppgift som för en lekman ter sig ogenomförbar. Men Gösta Frohm verkade nu inte som om han gav sig i första taget.

Prologens författare och uppläsare var Gunnar Folkestad, som under veckohelgerna verkar som Skidförbundets ledare på Skevik.

Skeviksföreståndaren Sten Norman fordrar väl egentligen ingen närmare presentation. Därtill är han allt för välkänd. Vare nog sagt att han med all kraft tagit i tu med att göra Skevik inte bara till ett utflyktsmål för stockholmarna, utan även till en träffpunkt för traktens befolkning. Hans förhoppning är att ortsborna ska hitta till Skevik på söndagspromenaderna och de onsdagar då där anordnas brasafnarna av olika slag.

Att alla är välkomna dit, ja — det vet åtminstone vi som varit med om dessa grottaföreläsningar. Det är vår förhoppning att snart få se flera människor tjasas och gripas av mystiken och den majestätiska prakten i Skeviks grotta.

G. F. P.

Resignation

Söndag — solig septembermorgon — klockor som klämta — stilla vemod — rofylld resignation...

Är det återspeglings från gårdagskvällens lektyr, som ligger på mitt nattduksbord, ur vilken jag hämtade vederkvickelse för min stackars pinade själ? Ingen kan som Anatole France tala till mitt hjärta! Men allt kan inte skyllas på honom. Sedan många år — långt innan jag trädde i närmare kontakt med den gamle blide fransmannen — har jag upplevat dessa kristallklara septembermorgnar. Som en rad underbart skimrande pärlor ligga de där gömda i de sköna, vemodsfyllda minnenas juvelskrin. Alla ha de samma underbara glans, samma märkvärdiga lyster! Men ändå kan jag skilja dem åt — ta upp dem till skärskådande, en efter en... Ty de ha var och en sitt särmärke, sin speciella prägel... Men ett ha de gemensamt — sorgen, vemodet, resignationen...

Efter glädje kommer sorg — efter sommar kommer höst. Det är gamla pålitliga visdomsord! September är visserligen ingen höst, men september förkunnar att sommaren är förbi, den ljuvliga, lyckliga sommaren. September är en föraning och en varning — stämmer till eftertanke, till meditation... En pärla mera skimrande, mera skön än någon annan skall fogas till de andra. Det inger mig vemod — stort vemod... Och ändå finner jag det så naturligt...

Så kom då mitt september med din klara, rena luft — lär mig tänka kloka, världsvisa tankar — och giv mitt hjärta frid. A-l-x.

Nu...

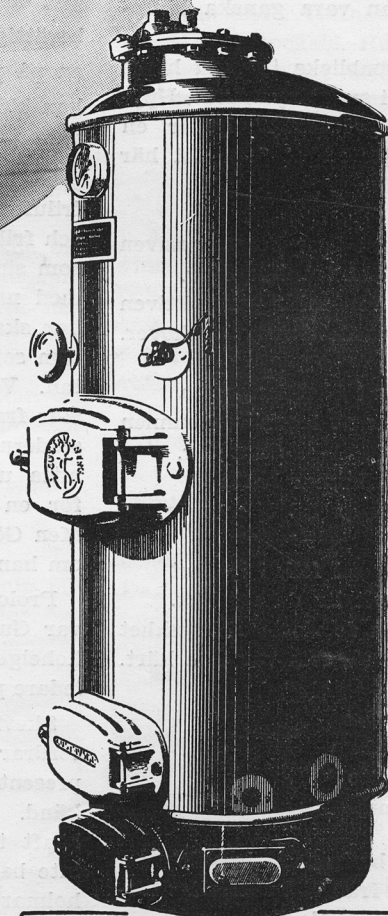
Herr Axel Björkman
Mariagatan 6
Gustavsberg

En nyutkommen
detaljerad beskrivning
av Gustavsbergs
bränselnåla och lättskötta
villapanna kan
erhållas från närmaste
försäljningskontor.

kan jag bada varje dag

Gustavsbergs villapanna sprider glädje i alla hem där det finns barn. Med riklig tillgång på rent, friskt varmvatten året runt kan barnen få sitt dagliga bad och mamma tillräckligt med hett vatten för disk och tvätt. Och pappa slipper tillbringa sin fritid i källaren, ty Gustavsbergs villapanna med inbyggd varmvattenberedare inställas en gång för alla och kräver därefter mycket ringa tillsyn. Dessutom är den billig i drift. Under vintern när den arbetar för uppvärmning får man varmvattnet praktiskt taget gratis. Ingenting att undra på om Gustavsbergs villapanna blivit den store glädjespridaren bland landets villaägare.

Gustavsbergs

AB GUSTAVSBERGS FABRIKER

Värme- och Sanitetstekniska Avdelningen
Fleminggatan 62, Stockholm

Var god sänd mig broschyr över Er villapanna

Namn

Adress

Fleminggatan 62 · Stockholm · Telefon 52 08 60

Försäljningskontor i Göteborg · Malmö · Västerås · Sundsvall · Köpenhamn · Oslo

Pris 50 öre